161201

ROZCHÓD

Cena | Saldo na | 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 | Razem | Uwagi

1

פ. בוכבאום בן י. מס.

ווייל דער „וו שלוי בונטצאן האט באקומען דעם ערשטן
~~שאום מ בו התפלה = שודטער דערלויבט פורים~~
קרשנק*) און ווינע „בוכדער שם שוינקרישע" שם
„דער שמערקענער", וועלכע אז 1907, י.פ. פורים
קרשנק האט אויך מיט בונטצאן ווערטאלן שם
וואס שם שם 1907. בונטצאן האט שוין זיין
שפשיך דערלויבט, וו שלוי ער שיק שון דער ווינקל יי=
לאמיר בו בו התפלה = פרעגן. ~~ער האט קיטלען שיק שם וואס~~
בו לן ווב - האט דערלויבט בונטצאן - שיק ער ליצנס
שם ~~ווייל~~ שם ~~שמת~~ מפרש; שיק שענען ס טערלעט שון שם פרא=
פעזורס אפקעזוקופן אלס ס ברכו; דאס דאזיקע ברכו שיק ווייל
מיטבלוק מיט ווענשער שמחות; בונטצאן האט פאזן חברז שלשלה
8 הקאפיטלס; שבוסטאוויץ האט אויך ווי דאס ברכו שיק קלמן שלי=
מאזס „הלוכות קדם" (דערשיינט שם וואלע 1898); בונט=
צאן האט מיט מיר בלוס תשך בון לעזומען בום ברכו; דער מלוכה=
שעער סטרי האט שם ווייטער דשווהרה; שמטערן שוינפלוס פונעם
אלק האט בונטצאן שנעטשבוגן ס מעלה בעם דרוק ברוו בו ווייל שלוי=
מער שם בוווסק; דער שווערער האט שם ווייטער תשובה בו=
בונטצאן מיר אויך נעמען לערנען בדבוך; בונטצאן האט בעם שלוי
מיטס שלה שפעטיק; דער ערשטער פולל ווייטער שיק נעמוטן רש"ס רק=
מיטשען, שפטער „השפע למטשה" (פון בחב=בעבל ברי מנחם מאן
שפפת, וואלע 1898); דאס דאזיקע בוך האט דער פרוסער בונטצאן
מעטרכס שומעלווינג; שפטער האט ער שיק שאבורס בעם „בלהר
ברכות הי" (פון בי שלמה בלמן פון הענע, ערשטע אויסגאב דער לון,
1898, לעטער - וואלע 1898); ערשטער בעם האט אויך בונטצאן
מיט ברכן מאוצאפן שוגם תקון שם ערשטע דערט האט ער
שפפס בונטצאן שפטערער הגאסטעלן שם הנסטערנוש = מאשלאנ לעטם
שון דאזיקן (~~בעם וואלע בעם בעם~~) בעם בעם בעם בעם הערבן
לע מ. שלשלקעטס שרטוק „פורים קי אנדס לשמחה לשמחה רש=

*) וואס פורים קרשנק בעט ס.

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem	№ porz.

161202

2) „אמונים", פוליטישע שפּוטן, III, וואלין, 1929, שפ' 59):

~~אין אַן אַרטיקל „די וויכטיקע שפּראַכע אין אונדזער לעבן"~~

אין פּסעוטאַרס „הויץ־פּרייז" (מיר דאַרפן פּלעטן אונדזערע דרוק, פ"ז „פּרעסאַרעס", וואַרשע, 4.5.1908) פאַרבאַוועגט דאָרטיקן אין אַלגעמיין אַז מאַן מוז האָבן אַ גאַנץ אַנדערן אַפּשטאַם אויף אַ שפּראַך, אַז מאַן קאָן זי נאָר אויפנעמען ווי אַ פרעמדע לשון, אַז דאָרטן האָט מאַן אַלע מאָל אַ פאַרלאַנג נאָך אַ לעבן אין אַ פרעמדן לאַנד

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem	№ porz.

ROZCHÓD	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem	Uwagi

פון די צוטלעך שיין וועגן, וואס צו דערין די מעסן
~~פאר אין~~ שמחהס ריכטיק ווייל די וועגן צוטלעך
פאר די מעסן ציט אויגן אויגן די ביכלעך פון דעם
וואס דער המקום" האט אין קאנקרעט אנגעוויזן פאר
~~פאר שווער~~ "פאר פרעסטן פאר=שפרי; די דאזיגע
שטפלטלעך זיין אין די שמחהן ריכטיגע שיין
ווי פרעטשקע-נעכטן, ווען דאזיגן פלעק פאר
די שמחהס הויך=ריכטיגע פאר לוטיגע בעם טוך דעם
"המקום" זיין צוויי וועגן פאר טייטש. מען טרעפט דאס זיין
~~דאס אין~~ שרויסריטשלומיגע דער פאר פאר, נאך די ריכטיגע
"המקום" = תשרה קאטפה אין בעם פלאסטן ריכטיגע
שיין שטרעטרעס פון דעם טרעפן פאר פאר = מיטטש,
וואס צוויי דיקע = שיין ריכטיג = שפרעך זיין וועגן,
ווי מען שרייבט אין וואנט.

די דאזיגע דערשטענדיגע אויף "המקום" זיין ריכטיג
דער טרעטער ~~שמחהס~~ שמחהס אין דעם, נאך דער ווייל
שיין דער שפת דערדה" פאר קאנטרער משפט,
דריכטיגן, אין פולקום דער שפרי שיין צוויי ריכטיגע
שיין רעכטיגן דאס טומשטענדיגע דער ריכטיגע
שיין די קאפסטן פאר פאר מיטנדיגע פאר דער פאר=
דער פאר פאר = שפרעך, ~~פאר~~ וועגן, פאר דער פאר
אין אין דערדיגע שיין רעכטיגע שפרעך פון דעם
וועגן פרעסטן שיין רעכט מאנאט — פאר
"נאך אין" שיין דאן זיין שיין דריכטיגע רעכטיגע
פאר ריכטיגע די ריכטיגע ווייסטיגע שפרעך פון
די וועגן שיין דערדיגע = קאנטרעטן שיין טוך; מען
זאגט אין דאס פאר בעשר פון אין שיין שפרעך
ריכטיגע דעם טיגע

פון דער דערדיגע שיין
"המקום" שמחהס
פון דער ריכטיגע
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם
פון דער פון דעם

161204

ROZCHÓD m-c	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem	Uwagi

4) קאַרפּאַטיש נישט־אַלגעמיין קאַמפּעטענץ" לגבי דער
דאָזיקער דירעקטיוו אין שורה פאַרן, דו הערסיוו
~~שפּעדער אין פּרעזידיום~~, ווי פאַרן סאָוועטישן רעגן,
שטאָמטער (צו ווייטער וכו'.) דאָס שטעט דאָס
אויפגעפאַסט דאָס וועדוש, ווי מער וואָס שפּעטער
צו, ~~[illegible]~~ מיטלער = מיטלען דו „שוועשלעס" פאַר
דירעקטיוו. אין דער זאַך דער שפּה הערסיוו" פאַר:
~~לעדיקנטער~~ דירעקטער משפּט, דיוויזיאָן, זאָל „אַנגעשאַן דער בעשטעטיגונג
פאַר פּרעזידיום שפּעדער ווי דו וועדוש פאַרקס = מעסן.
~~אין~~ עס זאָל באַמערקן ~~שפּעדער~~ ~~[illegible]~~ דאָס דיוויזיאָן שפּעט
אין שפּעדער אין וועדוש, זאָל דער דאָס שטרויטיגן ווייל
שפּעציאַליסטן פון אין ווייל אַמרעכנונג בן פאַשיסטישן
וועדוש זאָל שטונדע אַפּו = וועדוש = דאָרף, ווי פּראָפעסאָר
קרעטש ~~[illegible]~~ אין בן דיריגירונג
מיר קרעטש = הויפּטשטאָט אין לויטראַש = שפּעטער =
לעבן נאָך סוף אין ווייל דערמאָנט שטאָרק, דו
וועדוש שפּעדער אין שורה שפּעדער "הויז = פּרעזידיום", ווי
1888), סוף אין דער ווייל אין בלוט וועדוש פּ.ג.ס"
אין ווייל מיט דאָס דאָס בעטרעפט אויך שטאָמען "גיר וואָס
דאָס שטרעבן אין.)

[illegible]

שאוסקלערס מוז די שקעמעניע צוזאמען מיט דער גאלדענער בייטל פון צען סערדה. נר האט געלערנט פלייסיק אין צען יאר [illegible]

[illegible] אין דער סלעבאדקע פון די השפ"ה = שיבעטען אמת בלי דונים = [illegible] — אמת [illegible] ריבעל פון די אנסטויך אין סיאלוטי = פעטרס ושה שפרינגמאנטל אמת צעבוס פון דער פראכטפולער ווילקער מדרשער שלמה לוריא אמת צעבוס פון די סך-קער נאשן. דאס שיין מאהלעווער, ווערט דיגעטאן אמאל טרעפליך אלעקסאנדער דער פון דער דעמאלטיקער הערר מושער פעטער „המגיד" „המאור", „הפרמ"ל" [illegible] „הקדמה" אמת דמוקר סאמוילענקאס „השחר" — נעמט צוק דיגעטאן שלומן צו צען לופטער שרושער שוסקלעדונים אמת שלא לטעמ= [illegible]

אמת 1871 האט פעטר דיגעטאן אין מוט צו קומען קאנטער קאנטרעס פאדעמיק אמת „המגיד" [illegible] פון לעמבערג שרושער שוה טאמען פון די מאהלעווער ערדרוק. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

וואס האָבן ~~ש~~ וויגנשטיינער שטאָלץ אויף זיין נאָמען פון
דעמאָנסטראַציעס פאַרשטער אין מאָסקווער אוניווערזיטעט אין
דער מאָנאַרכיסטישער סדורה.

דו קשרים לו ווער האָט דעמאָנסטראַציע מיטגעמאַכט
מוז דו ~~מוז~~ מוסאַלמאַנישע=פונדאַמענטאַליסטישע ווערק פון
ריגודה=הלוים „ההבוקרו", דעם רמבמ"ם „מורה נבוכי
הזמן" שיטתו; ~~דער השפעה פון דו פונדאַמענטאַליס~~ וו=
דשיטשע לערער שטאַרקע דעם וועגן דעמאָנסטראַציע
אין דער דאָרטיקער פון שיעדעוש=~~בכאַבלאַטשע~~
אין פונדאַמענטאַליסטישע פאַרטרעטער בעגעגנונגען פאַרשידענע
פאַרבלאַטמאַן פון לעבעדושער קיבוץ אין פאַרשיעדענע
זמן הייט; מוז מען דאָך שטאַרק אונטערשטרעכן
לעבעדוס נעמען אויך אַן אַרויסגעלייגט אין אַלע=נייע
מעשיות פאַרבלאַטמאַס.

שטאַרק אינטערעסאַנט פון לעקטראַמאַס דאָס מעדרעש
געמיינט אויך דעמאָנסטראַציע מוז דו דעדיקעטע השפעה=
ווערק פון: מעדרעש-שהרן מוזיקאַלע וו. משפ, קינדער
שולמאַן, פאַרשל סאַמאַטינסקיס שיטתו. דו דאָ=
אויף ווערק אַפּמאַן פאַרשן ווען פון דעמאָנסטראַציע
ו וועלכע פון וועדעשע נשמאַנעלע ~~ריטאַרקע~~=פאַרבר=
לעמאַן; ~~אויך~~ אויך דו אַנטע ווער קלאַר=
~~דאָס~~ שטאַרק אין פון פאַרשע אין שובעדיקע שטאַט=
דאָס אויפהעבן שולץ שיף סאַמאַטינסקיס „ההשתדלות"

וואס האט פון ווייטן ווייך געשריבענע צו פעסטע
וועגן פון דער וועלט־שטר געטע.

דער „השחר" האט שרעקלעך אן שווערקייט אין
דיעלעקטיק־שטיק־טרעדנטענשאפט אשטוינען. ער
פארטרעט זיך וואס־שמעון־מאר אין צו פרעגן,
וואס האט אן שייכות צום קאנקרעטן לעבן, צו
פרעגן אין דער דערלעכקייט: צו דאנקען
קאנקרעטע שלום אין דער טרעטער דערצו דורכגעשריבן
שלום שוואר־לרבינס מוט דער סדורה אין מוט
צו טרעדנטס אין לעבן־מעגלעכקייט אין
שמעון שטערמאנס גוט מעדרו שטון נעמען
זיך צו וועלטלעכער בילדונג
אבער נוט אלץ, אין דער וועלט מיט
דער דאס בעשאפן,
דער אין מיט דער אנדערלעך, דער דו מיט סמוטן
זיך שטאן טראנצאזישע פעדעראציע. בלויז פרעגן
איך אלץ דיעלעכן מאנט געשווינען צו פעסבוכלעך
אין אין בלעטרמאנס שלו? ער האט געקלערט
לעלעכוס בעלטרעשטרושע בתורים אין דער תשובה:
פאר האט געמאכט אשרי אין „ביין אפונים"
בין דו שטאטושע שוה ב אלעמער.
נאכדעם האט זיך דיעלעכן אלומ פון:
פארלאמט אין הערבעיש, כאטוש אין אנדערע לומדים.
ביין אין קאנסטאנדינאפל אין „והמאיר" אין „והמלוך"
אבער אין אין אלס הערבעיש־מאנט.

בו בעת לערבוב פארבינדונגס ביך. דאס איז שוין
מעטיפות בו מוקדם ברייט בו ווארן צעדשטענדיקן,
~~ווען~~ שלא ~~שלמה~~ (בתרגיל עדיין) ציין פרוידיקן) בשאלה ווען
ווארפן בעקערמאנס דום מיגדרוש.

בדיטצאן ווערט צעדשטענדיקן! אין צעדשטענדיקן
נוט בלויז שוין מעטרוטן צון, נאך שוין שם שיבוישן;
פאנגט: ~~בדיטצאן ווערט א פון קומען נוט אפהענגיגער~~
~~נוט צעדשטענדיקן שוין~~ אפ בדיטצאן פון קומען מעטרוטן,
~~מעטרוטן~~ בשעתן מוקדם בדיטצאן) ~~ז~~ פרייער צעדשטענדיקער מעשה.
שרייבן זיך בייסן שיין שענשאפט נוט שאדן מוט בו
בעקערמאנס; טר ווקט שוים ציין פארבינדונגס קייטן
פאר דער מוקדם בייט שיין בו האבן פולטרוס
שיין בעקערמאנס בייבער פרוויזטער בוגלוגטן,
ווארום פון שוין האבן געשטאנען ציין ווארן.
אין ווייל שוין ציין בשרעקטער שוין בכלל נוט גלייך בו,
פעיגיי שרוים בוויזן צוק פסיי פאר דער ~~ווארום~~ מוט ציין
מעשה לוטה שוידטלן; יאם דער פרט — שפייבס בוטרען שוין
~~ציי~~ טר שטן בשוץ פון ציין „בדיוו לטאדשטה בדרות"ב.
מ — יצ טר (בדיטצאן) גיוולט ז קענטראס כמעט בוטלו
שוברונג ומקר מעשה לוים פון ומעט בדר, ווארום שוידער
צוטר „מעשה לוצק" האט נאך בשוין צוק שוולקבוסטס=
לוצוכן, בכאב צו שוים שוון ז בוטקוי שרוסעטשטאלט
ציין.

דער פערזאַך פון דונעצאָנס אַנטוויקלונג אין ווינעטשעפּטער
שולן פאַרן בעלזער מיט אַ וויכטיקער תקלה אין זיין
פון די כסדרשע פ. מאַסן ~~[illegible]~~ אין מיט אין אַלע
ווינעטער פאַסט אין דער ווערטער פון וועדנשן דאָס
~~[illegible]~~ ווי דאָס זיך דורכקלאָפּן
פון די 70-יאָר ראַשן אין פאַר קאַלטיקע ווערטער,
וואָס האָט ווערשפּולט שצ"ש וויכטיקע כאַלט אין ~~[illegible]~~ וועדנשן
לאַנד אין אין ליטע פון דער וועלט אַנטוויקלונגען
וואָס אויך אויפגעלאָזט קאַלט אין ווילן די השפעה.
דאָס קער אין 70-יאָר ראַשן פון פאַרן. ווי
ציינען די הויפּטשטרעמען פון דונעצאָנס שאַפן אין פון
צוויי ווינעטשפּאָלבן ווינעקן: אַמת, דונעצאָן האָט אין
צוויי שאַפן נוט אַרויסגעבראַכט ~~[illegible]~~ די פאַרקאַפּטס
שטעדטן ~~[illegible]~~ דאָס שטרוקער פון דער דאָזיקער תקלה
אין דער ווערטער פון דער וועדנשער מאַסן אין
רוסלאַנד, ווי מיט דער אַנדער שלוק-מאָרכ.
פון צוויי צוויי פאַרכ-פּעטערשער אַנטוויקלונגס וועגן אין
אַנדערלאַנדער שווערקערטס ~~[illegible]~~ דונעצאָן ~~[illegible]~~
אַראָפּ פון ~~[illegible]~~ דער הויפּטשטרעם הויפּט-לונדער אין
האָט צוויי שאַפן פאַשאַנקס ~~[illegible]~~ אַמסטרוינ טוול-
טאַמאַשעוויטן אַזדן פון וועדנשן פאַרק-ליטע דונעצאָנס
כאַלט אַזאַ שווערער מוט נוט אין דער ~~[illegible]~~
~~פאַלטערשע~~ כודטאַרע פון דער אַנדער טאַלעוויטע-פאַלו-
טעשע פאַשאַנטס אין ליטע פון דער וועדנשער

בלוי הערפה = פונקטן דערפון ~~אויב~~ קינדער ווערן אין דעם דעם
אין דיקציאָס ליגן, ~~אין אין אין אין אין אין אין~~ אין דער
מאַהלעמאַטער תקופה: ווי אין אינדאַקטיוישן אין בן אפסולוט=
לאָגישער.

דער אינדאַקטיוישער פונקט מוזן: אויף וועגן דיקציאָן
אין קינדער און דערזער מוסן ~~אין~~ סעקונדער=אינדאַקשן
~~פונקט~~ שטרעבן אין ליגן פון דער ווערשער אַלגעמיינקייט
אין טעאָריע; ~~דער פונקט אין אין אין אין אין אין אין~~
~~אין~~ וו-ווייס קרייזס דו מדרש פון ליין פאַרטיישן
קינדער אין דעווייסטלען, וואָס האָבן פונקט קיים,
וואָס זיי אין אינטערעסן אין ווערן לייגן קינדער,
אין וואָס האָבן טר דעם דאָזיגן קיים דערשרעק=
טערס אין ליין שעפן.

דער פסוקדיקער פונקט מוזן: וו=ווייס קרייזס
דער קרעד פון דיקציאָן קיפור=ליגן, פון ליין
פסוקדיק; און וואָסערס פונקטן זיי ~~ליין~~ דו לעניס
פון ליין אינטערעסן ליגן קינשטרעגן, ווי האָט דו
קיימערס שורר פסוקדיקער שמפרוטשע
אין דו וואָס פאַסט דערזעלבן - און דו קרעפטיקן
פון ליין פערציפיקן ליגן - זיי דו שעפן
קיבערבן קיוועלן, ווי פיר=קיטן קרעפ אין קיגלוגן
פאַשקלעמערס אויף אין פונקט.

ווען מור שנהלוך פון אינדאַקטיוישן פונקט; מור
וועלן ליין אויף וואָס פאַסט דערזער=פונקטן האָט דיקי=
ליין קיפרשטן אויס דער כאַלעמאַנטער עדות

שון מאהלוואל אין ~~אין~~ וואלט פון קיין ~~הייל~~ ~~אין~~ ~~אין~~ אין פארקיראמן דער פרוך מוט דער
~~דאצינער~~ סדורה. אין שרעקליכן אין מאהלוואל

נו, ווי אזוי זי שלוי־מארבלענע "קשיאות" ה"ש. הויזער
שפורן דער מארקוסטרשמ ~~אין~~ אין אין אין

דאס איז נישט נור אין דער שטאדט, נאר אויך אין די מדינות פון פראנקרייך די אמאליגע רוסישע גרענעץ אין דרעזדן.

פון דער ווייטלעכן

אויף דאס איז שוין פריער געווען ווען דער קאמף ~~צווישן דאס אויפן~~ דער ~~אמת~~ „ווידערשפּנעניקייט" ~~אויפן~~ ווען, ווען דאס האט זיך געדרעהט אין דער וועלט צו א ניי, פריי, וועגן דיך נעכן.

אין ווען האט זיך אויסגעדרוקט דער רעוואלוציאנערער מהות פון דער ווידערשטאנד וועגן אין דער געזעטצגעבונג אפ אכט?

די רעוואלוציאנערע פראנצויזן, ווען איך האב אין די סך-קער ווען אין דער פון דער רוסישער אמפעראטור וועגן אין איך געווען א המשך פון דער פלוגרוק-פראבלעמען אין די סך-קער ווען, האט אין דערן דורכגעטון צו דער ווידערשטאנד נאר.

די פראנצויזן האט פארדאכט אז דער אויבער-שטאט שרעקן אין דרעסדן פון דער רעק-שרעקלעכן רוסישער וועגן ווען איך דערלעבן אין די רוסישע שולן.

די פראנצויזן איך קאנפיסקירט נעווען אין דן קלוגן-אין אין וויטעבסק - שטאט ווי. ס' האט איך געפונען ~~דער~~ די שפּאדרעדנישע וועגן.

~~דער רעוואלוציאן~~

ב. פלוגשריפטן אין צוויי שרעקן, פון דער נעשריבן פון דער רעוואלוציאנערער פראנצויזישער בלויז די ווען אין 1870.

די שייגעצטאלט פון דער באלשעוויזירטער וועגלטער ווערלט אין
דער 7-טער ווערן דערציילט פון וועגן לעבן שיין מיילן: שנעלערע
געזעלשאפטלעכע אין קאמפעטיציע; די דאזיגע בלוט בעזערונגען
האבן בעשטימט דער סאלידער בעצאהלונגס־מיטעל וועגלטער!
בון דער וועלט האבן מיליאנען שלעכט געלעבט די ווען, וואס
האבן געלעבט שלעכט שופן וואן פון דער דאזיגער שיידונג. די וועגלטע
מאסע שיין מיליאנען ווייטער דערציילטן צום שטאט בעלעוויטש־
בעשאפטיגונגען קלעטע־שטוביר שלעכט אין די האט דאס דער פשע:
לוכן שור סאלדאטן שלעכט פארלעגטע לעבט שיין די שווערן
פון דער וועלט; די דאזיגע מאסע האט פשר דער וועלט
פארבעשטעלט אין שטאן אדוקט, וואס בשרעק שלעכט פון
די „שטאמעט שלעכטע" שיידערטן פשר שלעכטן;
דאס נייע בעלשעוויזירטע לעבן האט נעט קיין אנהאלט
שלעכט שטאט וועגלטע לעבנסמיטל; די פסוכדאזיגע בעשלעכט בון
דער וועלט שיין מיליאנען: שטרייבן שפאטלעכער וועגלטערווערן
בום שטאט וועגלטע לעבן שלעכט צייט טרייבן — די פארבעסע
מאסע. מיטל נעפאהרליכע בדרכן ציינען ווי מיליאנען שייגעשלעכט
לעבן אין שלעכט דער שלעכטער „אלט" בלוט קונט
שלעכט פעטיס פון „בעלעוויזיע בעזעמעס שלעכט פאשעלעטן וואס
מיט וועגלטע בעזעמס דער רעם לעבן; דאס ערשטע נפרהבעדיג
שיין מיליאנען די בעלעוויזיע; שלעכט דער בעלעוויזיע האט די בעלעשעוויזירטע
נעבן בעשטעלט ושלט וועלט מיטיין שיין בעטמעלט ורנשוך בעשלעכט
פון שטאט שטומער; די בעלעוויזיע שיין מיליאנען די ווערטערן
בעשטעלט קיין דער בעלעשעוויזירטע וועגלטערע בעשטעלט וואס
דאס נעמ מיליאנען בעשלעכט נעדרוקט בתחלה. דער בעלעשעוויזיע שיין מיליאנען
ש שאפן שיידערטע שלעכט פאשעלעטן בעפעלקערונגען דווקא שלעכט לעבן דערין
בעשעפטיגטער קשלעכט

161214

דאס שיין מיילמ[illegible] שיין שטאלין פון דער מעסטרעמיך
ווייט. [illegible] די מער מעטוקע משפחות האט זיך דאנקבאר שטעלונג
לגבי שרץ דער בעלזער אויסגעדרוקט שמח ש פשעלבה=
טעער קרייז שופן שטן ווייטן פון; מיט דעם אנשלוסן מיט
האבן זיי אויסגעשלאגן מיט דער הרצ פון די „הויזעקע
טרעסטן" דערלייכן שיין די ווערטלעכע בודדלעך שטאט ניט שלם
סתשפה מעשן בעלזער דון.

די סעלזשער שמחדפטרעגדרייס פון דער ווייטער פעלקס=
משפט האט גיי דער בעלזשלעזשניצער ווערק [illegible] דער=
ווערק ש בודלי צום ווייטן שרבעטער; דער ווייטער שרבע=
טער האט פשר זיי פאר פשרקשטשלט די ווערדע קשטע [illegible], [illegible]
דאס פאטרך". שור מיהאט זיך וי קרששפן ש בשזונדערע בשדיילעך
צום „ווייטן שרבעטער", ווי זיי שן שלטרדיקן שלט טרספרלשטרט
שלטמקט, שיין אס מיילמ ש דשדולעך ש כוון פאטרמאט, יעך ש רבעטר
ומדר, די פרשפעזשנדע בלמשן דער שרבעטמשלשפט האט זיך שום=
מיידיק גיי דער בעזעקער ווערק שון ש שיוון פשרלשנדשלייך
בודדרוזיק שלט דער שרבעטר=סרודר, שומפדרטרעט יעך ש מלשדה,
פון דרם שיין שלטשלשנס ש מון טעשטרשלט לודרו בדם ושרש
שרבעטר; פון דער שנדער ליט האט יעך גיי ו דער ירודרבי=
ט מ ווייטן ווערק קשטשלפן ש מלשדרשלש תשה בדם בודרעטר
טור פון פאטרך, בדו די שמפרבדקטלו מנחם=מנדס, מרדכי
שטרנלאך=בדומר שדיילי; אחר הודר דאס שלדר ווייטר
ירלדבלט האט יעך קשטשלט שלדק דרם טרלשמושיק יסלד, שיין
[illegible] מחדש ש ירלמר ש נשפרי בדו דרלשטרן יעך
ישמחד פלק משרשם פעקסרדר, שומדנשלון שו משטר פלק דער
[illegible]=סלטרר פלק די בעלזשלעזשניצער שרבעטן; דרשלר סמלדו=
דרשלר בשדרמלמלם פון קשרשם ירלד, דאס בעלזשלעזשניצער מוט דאס=
פעלד [illegible] שומרקשלט קלמשן, דאס בעלזשלעזשניצער די ווייטן משלן,
ציילמ בדרק דער ירודרבטר ווערק פון בדרדרפ=קרמ ומשן בדלשן
שומקשרדט שלמשן; די ווערק האט יעך בשרבעדרט בלדיק מיט

בין דיי אינדיווידואלן קומפרומיס צווישן דער פאמיליע ~~דער פאמיליע~~ ווען דה=וועלט
וואס איז פון איר מיינונג אויך בין זיינמאל בין סאציאלוסטיש
אין איהר אידעאלן שודעמאל (*) איז בין דאצישן קומפרומיס
האבן זיך שוסטערזדעס לויטר מיט גרוסער באוואוסטזיין
נעבר אינדיווידואל, אבער דאך גרוסן מוח צו מיינען בין דשפה
שודעמן וועגן דערזאלמיקן בין באוואוסטזיין שטומלינגס
אין שודעמן וואס האבן זיך שוסטערזדעס שוין שפן לדרות
פון א אידעאלסטישן דשטענדעס, דאך וואס שמעלן מיר
דשווערקייט בין דשדרקשטן וועגן ווען.
בין אפגרוסן לייט פון דער שטימונג בלעשן באוואוסטזיין
נעבר דשווערלעך אין דאס ~~אינדעשפן~~ פאדרס בין דעם,
אז בין דאצישן באוואוסטזיין ~~[illegible]~~ בין דאס
פשעשווערן ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
בין אין אלגעמיינן פרינציפיעלן דערקלערן וואס מיין שפטן
שרעקלעכשווימן אונז שודעדפלעך פון דער אלט. בשווי=
מלמן (צו ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ שר=
טוך שמ"ו ומודרניסטישן סטעדנטן", ווען ציטירט ע"ל.)

(*) שטאט דרייצן איז מיין דער קאלטער וואס איז בשטאנדן פון איר אפה
פרייבערן, אין האבן זיך פשעלומן מיט קרטוקרן שטן צלאף
סדר דה בין בשלומן, בין בלי-טוער שלא שמע בין אמת. יש מאיר
פלעגן בשעטן דרייצן איז מיין דער בשעמטן וועגן דער
סאציאלסטישן בורטער מאשון וועלטשמלטן.

↑

ליר ווער" ("וועלט־וויסנשאַפט", 1962, ז. 223 ע.ו.)
שרייבט:

„די כאַראַקטעריסטישע אייגנשאַפט פון דער ליד אין דער 70-יאָר (אַז) האָט כאַראַקטעריזירט די וועגן „מאַסן"; די כאַראַקטעריסטיק האָט אויסגעשטאָלן פון צוזאַמען די וועגן אַרבעט שליטן, ווי דאָס וועגן ליד איז מוטן שאַלטן פון די רעסערע שיכטן פון די אַרבעטער קלאַס.

די שליטן־אייגנשאַפטן וועגן שיכטן „קרעפטן" האָבן זיך נוסף צו דאָס שפּעטער צוגעגעבן צוזאַמען דער וועגן מאַסן. פאַרוואָס? דאָס איז דער רעזולטאַט פון די פאַרוואַנדלונג פון „פאָלקס־סטאַט" אין פון איין צייט אין דער קאַפּיטאַליסטישן פון וועגן ליד פון דער צווייטער צייט – האָט מוטן אין אין דער פאַרגאַנגענער קרעפטן אַרויסגעשטאָלן דאָס די וועגן כאַראַקטעריזירן פון צוגעגעבן הויפּטשטאָט סעריעס ראַשפּרוסן צו שלאַכטן קאַמפּעס פון ~~וועגן~~ נעשאָנעלן וועגן פאַרגלייכן.

דער שמאַרעסטן אייגנשאַפט פאַרשווינדן פון כאַראַקטעריזירן וועגן ~~אין דער אַמאַרעסטן אין דער אַמאַרעסטן~~ ~~וועגן~~ ~~אַ.ו. אַלגעמיינע אַרבעטער, אין~~

ווי דו זאָלסט דו פֿאַרמאָרגנען, דו מאַלווע־אויבנישע פּשפּה־מאַטע־
ריש פֿון די ווערשע בעלעטריסטן בײַם ווערשע ליכט
אין דו דער ווערשע סדרה; פֿון אַנטאָלאָגישע מאָ־
לעכאָלעס ווי קאַטס קלאָר די בשלחיות פֿון די ווערשע
בעלעטריסטן (פּרעזענטירט אַזוי קלעק־כ׳ ווי אין
וועלטער ווערשע בעלי־קרעצער אין 1872 מיט ש. אַזרעמאַן
בעשן) בײַם ווערשע ליכט אין דו ווערשע פּרעזעלמען.
דאָס ווערטיק זאָלן שאַנאַטעלער אַפּאַזיציעס העט
ניט פֿאַרקעלטשט מיט אַזוי פֿיל די בעלעטריסטן־
ליד) קיין דערשיינונגען, וואָס פֿאַרדינען אויף אַלגעמיין
שטודיעס. די נעלעזעקרעטס פֿונעם ווערטיק העט
~~מיט אַלגעמיין~~ אין אַוועקן אויף אַזוי אַזוי אַלץ;
פֿאַרן ~~העט~~ פֿאַרמאַט, וואָס דרוקט די ווערן אין
אַזוי נעלעזעקרעטס, הייבט אַן דערשיינט פּרעזעלמען; די
בעלעטן, וואָס בעזעדעוועלער פֿאַרטאַר, העט ניט אַנ־
נעמען אַנטוויקלונג אין דערשיינט. אַזוי אַנדערש נעמען
אין פֿאַרטאַר אין ווערשע נעלעזעקרעטס לעבן: די שפּרעך.
אַנדער אַזוי די ווערשע שפּאַרן העט פֿאַר די ווע־
שע בעלעטריסטן אַזוי אַנדערן אין ~~קלאַלאַ־~~
~~שלעכט~~ קלעטס־אַנדערן שפּאַנטערע קאַטעגאָרען
וואָס לאָזט זיך בעשאַ־שאַפֿן ניט אויפֿגעדן
אין אַנדערן אין לעבן; די ווערשע שפּאַרן אין
פֿאַר אין אַנדערן אַ „אַלגעמיין" וואָס דערלאַנג אַפּ־
סטראַקט דאָס קלעטס פֿאַר דער מאָדע־שאַפֿן־

רוסל.

אויך יעצט אפילו דאס ליך די וועגן דאס באַוואוסטזיין
ווערט, ווען ~~דאס~~ יעדע סעלבסט אין פסוד אַ פּאַרט אין אַלע
פאַרבינדונג מיט דער ביק=אַרכיטעקטור שאַפט, אַז=
ווען אַפילו אַלע אַנדערע טאַלענטן פעלן דאָ דאָס באַוואוסט=
זיין פון דער אַלגעמיינער טעטיגקייט; די גרעסטע סעלבסט=
פסודאַלאַזיע (מיר: פסוד אַלאַזיע) שמפּוס),
ווען דאָס איז מיטלעלס די רוסישע מיסטיקער ווערט
פון דער באַוואוסטזיין מער ד' שמעלעס, דאָס איז אויך
מיטלעלס די וועגן שאַפט מיסטיקער מיט דער
ווערט, מיט דער אַנטשיידונג, ווען די רעלעס דאָס
~~בעלעכע~~ בעלעכע וועגן בלוט קאַנקרעטע שיין מעלעכע
בעלעכע דער גשפּרעכונג פון דער פאַשיסטישע
וועגן מער; אַז דאָס איז אויך נאָך פאַרבינדונג
מיט דער בעזאָנדערער סעלבסטוואַרטונג ~~פון~~ סעלבסטן
~~פון וועגן לעבן~~ מיט דער בעזאָנדערער שוואַך=
שרעקער סעלבסט=ערקענטעניס מיט קרעטערלעכער
סטרוקטור פון וועגן לעבן.

די שוואַרצע דאָרן פון מיטל רוסלאַנד
מיינט (מיר פון שוואַרץ) אַלע די שוואַרצע דאָרן (=Hex
בעשעלעך) ווען אַלע אַנדערע בעסערע פעלן
פון דער פאַרוואַרפונג מיט שוואַרצע מיטלעלס אין מיטל=
שטאַנדן שטאַרבן אויך דער וועגן סרוזהה,
דאָס מיטלעלס די וועגן באַוואוסטזיין ווערט
פון אַזאַן ווייז שאַף=פעלן אין ווייז לעבן=

פארמאך אין דער פרעמדער קיצער טער סרוזה.

אטאן זו לייט ליזלס = פארמאך פון דער פרעמדער סרוזה האבן פארבראכן מיט צוויי קיצער קלייט אין קישלאזן צוך זו דער וועטערן אין דשפרלעך וואס - שמעל - מער אין מער פון זו הוומוש = עיין = קערלעכקייט פסוקים = נשלאנגען אין קאלטער = קלאלר אלס מאטמאטן.

זו לייט, פרעמדע, קיצער טרוזה האט שטאנ = בוכט מרעסער טורן פון זו ערשטן וועגן שטיק = שטרמער" שטומערס צוו לוט בלוץ מייסטרך, נאך אונז - פיצוש.

אז דער "פשרשמאלונג" פלעגט רייך = שטרעק = קרעטשן בורגערליך = וועגן אטמאט מיט פון הערשקעלן בלסרשן - האט אויף מוטקעהאבן פון דער ציל פרעמדע = בשפה פלעגט אויף ארכסנדר II (פון יאר מער 9 1856), וואס האט אין ליין ווארן קיהאט דעם בוצאם אז פשרלעכטער זו "בור = קערלערע לשקע" פון זו ומנוקי וועם, וואס אויף "מאשטרשער בולשעוויק" לוט לוט שטרן אז "פשרשמאלונג" מיט דער בלסרשר שוועצעס שלעכטער בשפה ערלעכ.

דער ליגט פאר פשרמאן אין בולאנט ציל שלוושקע קאלשן דער ווי פאר זו "קאלוסע בערט אין פרעמדקעס". דאס ציל קיוועלן זיך

אויסדרוק פון צוי אויפסעצן II - טעסטאמענטן

אויפגעהעבטן ווייטער די שווערקייטן פון וועגן פארן שלעכטן צושטאנד פון דאס אינטערנעט, אויסגעשפארט ווייטער אין שרעדערוק - פעזוואר לאיסטן; די טענדענץ צו העלפן ווייטער די צוטרוי שרעדער דערפון די וועגן שפעטערע וועגן שחדלות אין א מון משעלאדיקן-צופרידן מעטשער שאווכן פעזן די שפאן ווערן, פעזן די לייטערן, פעזן די מוט פון הודעלעם = דענק אין פעזאמענס ...(זע בריעוו, "נייע צייט", 1928, ss. 319 - 320) :-

אן אויסזאמע אין פרט פון ~~פעזאמענטלעך~~ פון פיל מעשעלעכע פרעזאמענטן בלויז די ווערטער "אויסדרוק" אין פעזן פון ווערטער אין אנדערן - פעזוואר לאיסטן, די טענדענץ צו העלפן ווייטער די צוטרוי שרעדער דערפון די וועגן שפעטערע וועגן שחדלות אין א מון משעלאדיקן-צופרידן מעטשער שאווכן פעזן די שפאן ווערן, פעזן די לייטערן, פעזן די מוט פון הודעלעם = דענק אין פעזאמענס ...(זע בריעוו, "נייע צייט", 1928, ss. 319 - 320) :-

אן אויסזאמע אין פרט פון ~~פעזאמענטלעך~~ פון פיל מעשעלעכע פרעזאמענטן בלויז די ווערטער "אויסדרוק" אין פעזן פון ווערטער אין אנדערן - פעזוואר לאיסטן, ווער זי הויט דעם דאסטער באלוסטיגט פון ווערטיק אין צוויי קלאסן - נעשעלעכן אין מעשעלעכן שווערטיקן, - איז ניט אין דער פעזטער פון ווערטן מעשעלעכן - א. יודע = אין ~~[illegible]~~ איז שוין די 70 - יאר ווען אין אלע שרעדן די ווערטער ווערטער ר. אלו. קרעטן, בלויז צוואן מיט # די ווערטער ווערטער באלוסטיגן

מאסט, נאר אין דער אמצדוואנג=פארבאלאנגענער צוט. ~~הבטח~~ צוין
שאפן דאס וויטנק דאר=פון רבי'ן ~~מאמר~~ ~~הבטחה~~ פ'לאך
~~שיי דאס וויטנק~~ פון די הוסטאשעווער, איקאנאמיש, פארטאשע
אין סאשעוו=קלויזנער שטרטמאן אין פון דער ~~אפטרט~~.
דאס אלעס מיט שטוב שרב בראנדסן צוזאמען בלויז דער הוסטאווער לעקס שאפנוט
אבער דאס ~~ווייל~~ דערפאר ~~ווייל~~ ווארט ~~דאס~~ די שולדער
די עפארט, כדי די פרבאנלעך צו אין די קשטאלט
פלעקס שפאנד דעניצאן פון דעם שודטאלאזם מהדרת
צאר ווערן גלוטער, רעמוזאלער, אין כדי די צי
אויף וועגן די שלאט הוסטאשעווער בראנדסן שיין ווידעם
אין שלעמאזניקס ר' ר' ר' האבן געפלעגט אבערשאלן
אין דעניצאף שאפן.

סאַנאַטאָריום מיט וואַרשאַר קוראָר" (וואַרשאַוו); דער
קרייַז שיץ תּוּפּסטאַטאָריך בשותּפות פון שולער
פון דער ר' שאַרנער - שוץ אַלע פּונקטן לעראַמאָ=
שעמאָטאָטי; פאַרוואָס דאָס דאָס קרייַז טאָשאַן
פאַשפּאַלקע. לודעראַמאַן, דאָס וווּ וואַלוויסאָ, דאָס
מאַמאָנאָ שעטלאָפן קוים לאַנגען; דאָרט דאָס טאָטער
מיטרונדעט דאָס טרעטן פּשוון פון וואַרשאַ סאָ=
בוטשאָוסקאָ" (1876); נאָך דער דעפּאַרטאַמענט פון
„פּשוון" שיץ לודעראַמאַן, אַלעקסאַנדער נאָמאָ פּרומאַן,
אַמאָלדיק קוים וווּן; דאָרט דאָס טאָטער מיטלאָמאָ אַחוץ
מיטן דאָס טרעטן סאַנאַטאָריום צאַלרעכט
אַלע דאָס דערשטן - „השמת"; בשנת 1878 דאָס צוק דער
„השמת", בולוב בעטלער בראַפּראָסאָוס, אַפּקאַטשאַטאָ.
„שוכן אַרט פון „השמת" שיץ שוופּקאָמאָן דאָס
בלאָטאָ „אַסאָפּת תכמים" (קאָנגרעסאָרן, רעד.
מ. וועטשאַ-וואָלקאָ, בעלשאַ לו כאַדקונצאַנס לעש=
לעד בעטלעם „הקדר", 1878); שונאַרן שיץ
ט. לודעראַמאַן שרעסטאָרט קאַוואַשן אַלע וווּן;
צייַנע תּרגומים - אַלע דערלון; נאָך פּראַצעס
(1879) דאָס מיט צוו אַשאַוסקאַטשקע פון אַטרעקע
קוים פּשעטסן; מוטן אַמאָנדרין קוים אַנגעשוקן,
אַמאָרקע אַלע נאָך לו פּאַץ כאַמאָן פון דעם=
קערוואַשן - דאָס צוק לו לעלפּאָ אַפּגעכאַפּן פון

ווידושן לטרל שמ רוסלשנס.

אדער די מרהיטס, וואס שיי מרלמן פון די פטרקס־
טרפ מ־ושן, דאס, עס האבן דיך קיין באדן ~~ובאיר~~
~~פרשקטיך~~ שמ ריין טרשדוכנס — ענדלוסן די
רעוולטלשוטנרס פרשקטיך שמ די רעלי שטומלשן,
פרונדיפון שדרמן שוץ דער דמטאטוקער
ש' דופרדנדורטמר, שון מיטר שטפטלמכן צון־
כשאטרשרד ווידושר עס, האט אך שוש מוס
פרוש רעוולטלשוטנרן שומפט מרוואטפן דום
שרמוטנרס רעוולטלשוטנרן שרדאט שמ לאנד.
„בלשטוונדיך דו דער פטרקוסטרשר" (נשרמה=
נטשרסקרס) שדרטאדאוו פון דוסד ראשן — שדב
דער פטרשר פון דער ווידושר רעוו. רשוולטלמו
בי פרלמרן שון „ראר. סטשנס", 1791, 1.4.4 —
האט די ווידושר רעוולטלשוטנרס שמטטר ומנד
נס קפלמן שמ דער הוומשר סרורה רמם
פשסרת בדן, וווי פרשקטוש שנקלוסן מס דו
(פטרקוסטרשר) שידרטדאמ".

דער „נשרמ דנטשר סקרר" פרונדוס: „ווין שמ
פטרקס" האט בון דער ווידושר רעוולטלשנדר
ומנד שנקמלמן פרשדשרקסרס פטשמן; בון
שדר האט מס מס הומן: שרסלוסן פון פטרקס,
פלמנס מטמ = לנד מוס שלר לשנס סשנטר מ
קרלרכלר שמ מנקמוטשר שלוסדרלר שמ

פאשמען. עבות שוין בײַ דאַנצינער בײַם שוועל
און ווײַטער לאָזן זיינען די אינדיווידועלן, בשוויגן טאָ
ווען אין דער רוסישער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג
ווי: שי. זונדעלעוויטש, בש. י. שפּאַרקאָווסקי, בש. ו.
כאַטיינסקי, לעאָ בלאַטש, יד. קאַזדעניבאַרן שוואַרץ
(לט „רוסישע פּנים", פ"ן „קול טאָר-לוקע", קיעוו,
1920 שוואַרץ ל. 98 שוו.):-
ווי ווייַט: די ווערטער נשלוט האָט אין די שולן פון
די ווערטער רעוואָלוציאָנערן אויסקריצן, ווי אין שפּרעכן,
ווי אַ האָט ניט קיין בעגרונטערן נשלוטערן קולט; ווי
האָבן ניט ווייַן אין ווערטער לעבן קיין שטימונג
„נשלוטערן אַקטערס"; ווערט שוועלגן אין
מעוויס אין שפּרעכן; ווי האָבן מיר לוגדס, שבעלינען
פּאַשען שסך וחודש מוט שוין אין די צעדן אַקטער=
רעסן; די בעצישע וחודש בוקדן פון ווערטער קולט;
די ווערטער מעמונגשאַפט אין ווערטער אַקטערס
לוגן שוועלן פון שבעטן לד טאַ אַקטערשאַפט,
די ווערטערער בוקדן אין די בעצ אַמקאַפּט
מוט דער שורדשער בשפּאַקאַנען פון רוסלאַנד
אין קאַמף די פּאַפּאַטן די ווייַטן אַשפּאַלטן
אַשפּנלען אַנדן אין אַשפּנלען, ווי אַ צאַר דאַרף די
שאַמאַקאַטן רעכט שוועלטן פון קאַס אין לאַנד.
(לט ב. פּאַמאַרן בעשאַפן ומאַר. סטאַרעוויטש", 1911,
ל. בלאַ, אַדער: מעצוס טרעמלך „ווייַנער בלעטער",

„רוטער פונקט", קאוו, 1920, ז. 93) -;

דער פארשטעלונג לויט דער וויסנשאפט רעוואלוציאנער,
וואס זיי שפּאנען אויפן מאשין אין טעקסטן
שטראם פון לענין, הויט, פּשעטשוט זיך, קיין וויסן
שפּרעכט אין אמת (אדער וויינען) נור מיטן. דער
האט מיטן בלוט אין אפה וועגן וואס פעלט
אין רעגלט צוק - מוט בשפע אדער אמת
בשפע - מוטלען פון דער טעקסטלעכע אר-
מוטן; פאשן קוים = קאמף - האט דער
מיטלונט - קאן ע ווערטער וועד פון קופן צו
אדע אין צוין קאט; קלאר, אז בלויז דושמ
נעמען אלע שפּרעכן פון דער וויסנשאפט „אמת =
שפּרעכן", האט ער ~~דער נור אין אמת~~ שוין נור
מיטלאט דערצילן אין אמת וועגן לענין קוים
פון דער רעוואלוציאנערער פּרעקטיק אין
אודעטלאנט.

אז אלע זיי מיטלען דער שטאנדפּונקט פון
בו טרשטן וועגן רעוואלוציאנערן אין דו אל-
קאי וואלן אויפן וועגן לענין.

פלעגנען אדער אלע ~~אלע~~ מיטלען מיטלען אויסשמאן
אויף אין דאלקן אלעמען אויסשמאן, וואס האבן נור
געשטרעבט דעם „פרי" אין בו וועגן נעקומען גע-
שטוים פון פארן קוים צו רעגלטן שוועבן.
בו דעצעלט אויסשמאן האבן מוט אנדער דאן.
בשוויס טעלן אין מיפרי צוק נור מעלאט פון קוין

פון אַבראַהאַם פון וויגנער פּעטערס־לעבן; דאָס ביינען
מיינען די ווערטער, וואָס זיי זאָלן האָבן אויך אַן אַנדערן
שטאַם אַזוי ווי אַזאַ מאָמענט אַזאַ פּונקט פון דער נאַציאָנאַלער
וויגנער הויפּט־טראַדיציע (לט ר. דאַרשאַנאָס „גאָט־
פּרוסן אַטשלעטענדיג", „וואַסערבאַד", 1884, מיט־וויי)
זיי ביינען וויטער אין מיטן שקיוון סאָציאָלאָגישן
שטאַם קולטורעלן לעבן בשלוחן מיינשן דורך אַנ־
דערע שטאַם טרעשדזונס; ביים טרעפן בעסער
פסולו אויך אַפּלעהאַנען פון וויגנער בעזון, ביינען
זיי נאָכמער מיטלבאַרן מיינשן לעבן שטאַם. דו
באַזיכט אַלטמאַנען העכן אויערן ווי
שיידעדיג אין דאָס פון מיטלבאַרן מיינען דורכגעלאָפן
שטאַם ~~וויגנער~~ ריינקולטורעל וויגנער פּעטערס־שטאַם.
אויער מעסטיקן שווערדיגן שיץ מיינען
די טעטן וויגנער קולטור, ~~דאָס~~ שטאַם די דער
באַזונדער הויפּט־טעם האָט זיי דורך מיכלויזן,
וו מוט בלוטשנען ~~דאָס~~ שטאַם. דאָס וויגנער לעבן
שטאַם ווען טאָ אַפּאַר שיץ מיינען אַ פּונקטערער
תחום פון וויגנער שאַרמאַך". דאָס וויגנער
לעבן שיץ מיינען אַפּ־מיטשטאַנען, ריטשקאַמער.
די וויגנער ריינקולטשפּעטערקייט — אַכמאַטן וו־
פּונקטערקלעטער מאַסטן, וו. פּ. שיץ שווער מיינען
אַפּלעהאַנען דאָס בעזאַמען אַכט, דאָס שרעקעטאַן
פּלאַטן מאַכן, בעזעלעכן. די רעליגיעזע טרעדיציע

האבן קומן סאלושטי מחוצות נוס יאמרט;
די סאלושטי פאשמרי שיץ יאלמן: „זיי זאט ליינים
שרי ליינים, אום אים כיאך". קיין גרופס!!! די
בילדהויזנערי שוידטין אים דער סאלושטרוסטיאך
מיזס צו לייגן פאשקרפטס ווען אים
פרשקטיאך מעשה, ליינים נוס יאלמן. די ונו=
ך בילדהויזנער) ווארום ליינים יאלמן פאשוואלט
אים דער נשלושקי מאטרס- ווארום טרעפט זיך
אים מיט אש" (מאנפ"לאט), האבן אוך נוס יא=
לאך שוספרוקן אין סטערוין פאשמים פון
בילדהויזנערי שוידו אים פרעלטס. די
פאצישך „בילדהויזנערי שיאנו" האט דוך
יאמלוס בשיכרינען בוך א פונקט, ווארום שיץ
בשטאנים אין טאן שופלאר = שפרט דוויש
שיאמים, פונקטרן פאטך; אים ווארפ אים
ליינרי בשאטיאך רוים די לאצלים פון
בוכדמן אים סאלושטיך מאשטרוש, ושל.
בירגוים מיר בורך די בוקאטאיס אבלס =
לנוים אין פרעגן: ווי אלו האט די קרטלס =
בילדהויזנערי שטמאפפאך אוקן דער ווידושך
מיט יאלוקרס אוקן שיך? פון האבן לוי שוק
אפקירוסן פון ווידושך פאקלס=לטרן, פון פאשרקטיג
פון האבן די בילדהויזנערי סאלושטי אים לקאמוש:

פארוואס זאל קולטורעלע אמשטענדן געשאפן ווערן
לדעת, חשוב'ס סיבות נעבן רעלאציאנעלע געשעענישן, אז
פון דעם דאזיגן געזעלשאפטלעכן חיי: זאל ווערן,
דורכגעפירט?

~~ווי~~ ~~דער~~ ~~אלגעמיינער~~ ~~פון~~ דער דאזיגער פרעגע
~~ווענדט~~ ~~דאס~~ הרב פון די ריגעלשעפטלעכע שטו:
מלגים זאל שטרעבן פון דער דעמאקראטישער
משפחותשער רעגירונג, וואס זיר מוטיגט זיך
מיטלען דערצו.

~~הרב~~ ~~פון~~ ~~דאס~~ דאס פארשיד געסטרעבן מקור האט ~~זיך~~ די
משפחותשע רעגירונג זיין די סך-דער ~~ווען~~
געשעפט ~~אויף~~ ~~הרב~~ ~~אלע~~ ~~דעקלאראציעס~~ ~~פון~~
אויף שפרעך זאל אנשטרענג שרעקלעכע אין
פלעגים זיין פון שטאן רעליגיעזע ווערד?
דער שפרעכער מקור פון דער בורגערלעכער:
משפחותשער רעגירונג, וואס זיין אויפגעשטאנען
מיטלען זאל תפר זאל זיין דער רעליגיעזער
זיין מיטלען די דעמאקראטישע רעגירונג הרב:
סיבות זאל רעליגיעזע ~~אל~~ זי. מעפל, דער
"המזרח", "מאזרחי" ~~המאזר~~ — די
לעקטור האט גיהערט די גרעסטע שוועריגקייט,
זאל אויך וויסן פון לאנד ~~ווען~~ זאל זאגן: אמת-
לעכקייט, השפעה אויף דער וועלט. די
שפרעכער בורגערלעכע וועלט, ניט השגחה

קוין רעוו. טרעזוגעס אין אור ~~שרעקלעך~~ קלעטער=
מיצעמשעפטלעכן קעמף, האט דאן גלייכן, דורכגעקלעבט
געשפּוינענע אלעמען נעט געפלעגן; אור „ווען" איז
געלעגן אן-איינעס פון דרייסטן שטעך מיט
אין שטימען-רעוואלוציאנער פּרעסעפּטן.
שעפּ פון מוסטערער קעסט, האט דו תאמ=
דוש-רבנן שטן פּרעסן דאס געזעץ, דאס
זיך דו שטיינשטרש-משפּוילשן וועגן מיט
געפעלטרשן דרען מיוואשפן שוץ דו השם
דורך, וואס זו האט אן פּלאן, אן סוסטעם
אין אן לוגרוס געשלאגען; געוועגן
האט דו וועגן אסך, געשפּוינען דעם
מיוסט מיט וואס'ס האט זיך געטאן, אבער
פּרעגאס, וואס איז דעמאלט מיוואשן שוץ
אין אורשלוואנען שטומען, איז פּשרלוך
תמעמדיך;

דו משפּוילשן ווען=פּוינקט האבן דער
וועגן געדרעכט דו שאלע מעסטשע רעוטן",
וואס איז פּשר צוטר מיוס"טרן שטאפּ
מיוועגן נעט אין-מאפּטן; אפּה נעטרעוועגן
פון געהערטן אן פּרעמדן שפּראך, האט מען
זיך שלעכט מיט שפּעקרעכן הערער מיוואשפן
שוץ אן אלט לעקטור, וואס מען איז דו אור נעט
מיוועגן פון מיטרעכט אין דערפון שלן. פּוסטן

שפּיגעלע אין קאַרט - אין דײַטש; פּוסעשקין, שאַלאַ-
מאָן, טשעכאָוו, כאַראַקאָרעוו - אין רוסיש,
ליטוויש פֿאַר אַלע מעגלעכקייט, וואָס אַלע אַרבעט שלאָ
פֿאַר מאַכט פֿון מאַרש, קאַלמאַן ווי לאַנג פֿאַר
דאָרשמידט אין דעמאָלט האָט זיך באַקומען:
אַ קאַנקלעך מיט פֿון הויך, שרעקלעכע
מיטלשקע, קלונעמשקע סאָבאָשקע ושמאַלעך
~~וואָס זיי קאַלמאַן~~ דאָס קאַלער, מיט וואָס דו
מעגסט לאָזן אַרבן קאַפּאָרס לויער קאַמף
אין דער וועלט שרעקלעך סכנה; ~~אַלעמאָל זיך~~
~~באַקומען נאָר~~ אַלע האַלוסטיקונג - אַפֿילו אַנגעלאָרט
כאַלאַבאָלאַנאַרשקייט, האָט זיך באַקומען:
סשאָבאָסקע ושמאַלעך נאָהאָלעם, נאָר אַ סאָבאָ-
לע נבלה. (זיי מ. ק. „נאָהאָלעם עדות
בשעת השבעים", „האָרעב", דער ל"ג, ז. 257)
דער קרעכץ פֿון דו אין וועטע-שאַרשעוו
איז אַרויף בשעת אַנגעלאָרט פֿון אַ דורכגעפֿאַל-
ראַמאַסדיקן אַטמאָספֿער; אַלע אַנגעלאָרט אַלע
מעגלעכקייט פֿון בוטשעלעכע הויפֿן; נאָר האָבן
שאַרבעס דו אַמאָלעכע, אַנד דערבײַ אַלע אַ קאַ-
בוטשעלעכע הויפֿן עטמאָספֿער; איז אַזוי
דו שפּשעך לויער - דו קאַלטער - שפּאַנ-
נאָלאַנגע רוסיש, אַדער דײַטש, אין דאָס
וואָס איז דערלויבט פֿון דער וועגן
סכנה.

און דאס דו מרזה אין דו שטומלעך, וואס האבן געבערשט שיין
שיר, געוואָרקס אויף פּוניצאַמען? צו זון ער אויך שרייבן אַלץ געוואַסן
ווען ער ברויטער) קריגן פון קלאַר=ווייַל שפּאַלטער אויפקלער =
שרעק? צו דאָס ער זיך פאַרנומען אויף ~~בראָט~~ וואַסט מאַדזשאַר
שלושן מיט אין אַנטערנעהמונגען אין קאָמפּאַזיטאָר פאַר
פערס פערטיל אויפן שטונקער פון ווייַנ סרזה=אין דיי =
ברוים אַטאַק דו המוואַלדוואַרע ~~ברוים~~ קרעכץ, וואָס האָבן
זיך ~~אַנטרעפנט~~ אַפּגעדרוקט פון דער „מאַטערוע מוטן נאַמען -
וויד" אין שווייַגמיכטן אונטער ברוטן שרעק פון אַלגעמיין
מונטער המוואַלדוואַרע אַרבעטן? דוך וואָס פאַר אַ גרעסן
פעט דערקלאָרט צוין אויפגעלעדיקט אין אַנטוקלונג אונטער
דאַצוקן וועגן=פערזאָן אין מאַה לומר? ~~וואָס האָט זיך~~ אין וועלכן מאָמענט אין דורך
~~לעבן~~ וועלכן סרזת האָט זיך דורכגעזען פון צוויי אַוסדרוק=מאַדזשאָר
אַקטיוויטעטן געבראַכן?
כדי צו טאָפּערן קלאָרער אויף דעם געשעפט פון=
קאָמפּאַטיס, וואָס מען געמוזט געקוועטשן אויספאַרשן פון
~~אַפּשטעל~~ אַפּשטעל — מאַה לומר אין דוגמאַנס לעבן, אַנשטאָר
פאַרבונדן
צו פאַרן, וואָס צוויי מאָטן דאַצוקן וועגן, אַנדערן
וועגן (וועגן) מאַה לומר ~~אַפּשטעל~~ פערזאָן. מיר פאַרמאָגן
אַזאַ וועגן מאַטער ווי צו דעם; דאָס זון פאַרן,
וואָס צוויי מאָל אַ שעה, שטאָן אויף דעם טאָפּער
אויף צו אַנדערן אַנשטאָנט פון אַ גאַס אויף דער אַנטוויקלונג

אויסגעשטאנען פון אונטער דער שלעכטער ווארצל פון דער
אלטער ווארצל פון דער אלטער ווארצל פון דער אלטער
ווארצל פון דער אלטער ווארצל פון דער אלטער ווארצל
פון דער אלטער ווארצל פון דער אל

דאס הויז פונעם שרומאן ווערשן מאהרוואלנד עדור —
מעלעמעס אין פוטאנס רעב, והלשם = מנחם מרבעלוס ש
שיין מיטלען שרומאס איבער קשיך וועגס = כלסלעשן.
דאס הויז שיין מעוואכן דער מקום = מקלט פון דער
פון דער הוים אנטלוופן ווערער פרעגרעסוו = רעטרעט
טרעפער ווערשער וועגס וועגס האט דוך קשרוסן אין
דער וועלט נעמן בורדעלן, סוף פער דו ומעוקע, וואס
צוגעמ פארבעטן אלע ווערקן אויף אן אנדערס, פון =
שטעלן צווישן דער השפעה = טרעדטרן מוס דער אפץ =
שטאנטער פ. מעסט.
והלשם = מנחמס פשוט — דו בשרומאס בשדעקן, ו
טאבטער פונעם ווערער מעשפ שין אדור, דער
אונדערם פונעם שרומאן ווערער מעלן ר' שמעון
סטרעשלקר ווסץ — אלטער הערקשוו, דרעלטערלע
שווערסטער פון דער ווערער דרינקערן, דו עמנה,
דבורה רעקי, שרעטע הרמעוטש האט מעשפו לעס
אין קלעינעטע רעלט אין מאהרוואל. עטוון ו קרעדעט =
טו פשוט, האט צו מיפורסט וועגשטיך = אפרוסט =
רעשטרשן הויז, מיטיר אויט דרעשער ש ווערטלעכע,
פרעצעטשע, מאדערנע שווערדעלן אין דערדולעכ.
שדשרן דער פשוט בשדעקן אין אויט קענער
שיל ר' והלשם = מנחמס הוץ מעוואכן דער פעטער
פון דער מאהרוואלער בורדעלן = צוגעדער

ווערס; בשמעון בשדעקס הויז

~~מקסטל~~; סאלומון האט זו אנגעהויבן גרעוועלט שלעכטערס צו זו שיין אנגעפלעגטע וועגן „שמעקן פטרעזעלע", צו זו גרויסע פאזדושטשוקעס פון בעס=בלוטרייז, צו דעם ~~שיקן~~ שוכט ~~[illegible]~~ שונדאסטרוגלעכע בלבלשעווע, וואס ~~שיין~~ שיין בלו=פטרעזעל פון רוסישן קש=פוטעלונג ~~[illegible]~~ דערלייכטערט צו הובן סאלומון = בלוטרגלעכע מדרך הקצר נ' גרעוועלט שטם צבלונגען שם „דער מוטער פונקט", II, וועשטן, „בלעטער לעבן", 1924, ס' 112) - (8)

פרובר, וו שנעטרשוול, צייגט זו השפעה = שונדערלעכן שם זו רעוועלאציאנערע שטימונגען שרייבן אים דערלעכן שם דאס ציבלן הויז; דאס, שרעם דיך = קיין בלעדערן הויז, שיין בעזונט דער טרעפן = פונקט פון זו שלעכטן וועגן וועגן מאדערנע בלעטער) וו שליסער בעקאמען, שלעכטערס, קרובער לעזונגען שיינען; אט דאס בלעטן וואס האבן שפטער פשעלמאן צוגעגעבן אין דער מיטשורטע פון דעם רעוועלאציאנער = סאלומונסקיס בעדעוטונג שם רוסישן בלעטן פון 70-יאר ווייל. דיר וועגן, וואס האט בעקאפרט שיין שער שבעטלעכע בלבלונגען שם פשעמן ווערטער שלעכטע שטימונגען (circle) מיט זו פשעטרוש = בלבלונגען אין שלעכטן, והאט דאס, איין בשבשעע הרעוועלאציע הויז, בעפלעגן

אין אין דו חאָט געלעבט מיט אַ פּאַסיווקייט, פּאַסיווקייט אין
פּשרשוגעקייט פאַרבונדן מיט אַ אַלטמאָדישן אויף
אַ וועלט־פרעמדן שטאַנדפּונקט.

אַמאָל פאַרוואָס פון „שאַרפסאַם אַלץ דאָרט" נאָך וועלט־
לעבן שטאָט אין דער צייט האָט דאָס אַנדערש תּוי אַ שאַרפן
דו מאָדערנע הילוקיקס אַלץ דו אַ"ל אַקסטרעמען
מוט אַמאָל אַמאָל לעבער דרעמער.

„דאָס אַנדערש אַלץ תּוי — שפּאַנט פון דרעמען — האָט אַלץ
אַיינגעפירט דרויף אַמאָל אַקטיוקייט לו אַמאָל, פּאַשוגעקייט פּאַשו
פּאַסיוו אַשלעפּעריש אַרבעטן אַלץ דרעשער, אַלץ
אַלץ דער דאָזיקער בלוט אין דער הויף אַזוי באַפרייט
אַקטיוויטעט טשאַרעקטעריש אַמאָל אַמאָל „Como debemos"
לעבן" („בכדי לדעת", ב, ג. עט);—

אַלץ אַזוי פּאַסיווקייט אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
דאָס אַנדערש אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן
אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן אַלץ אַזוי אַלטמאָדישן

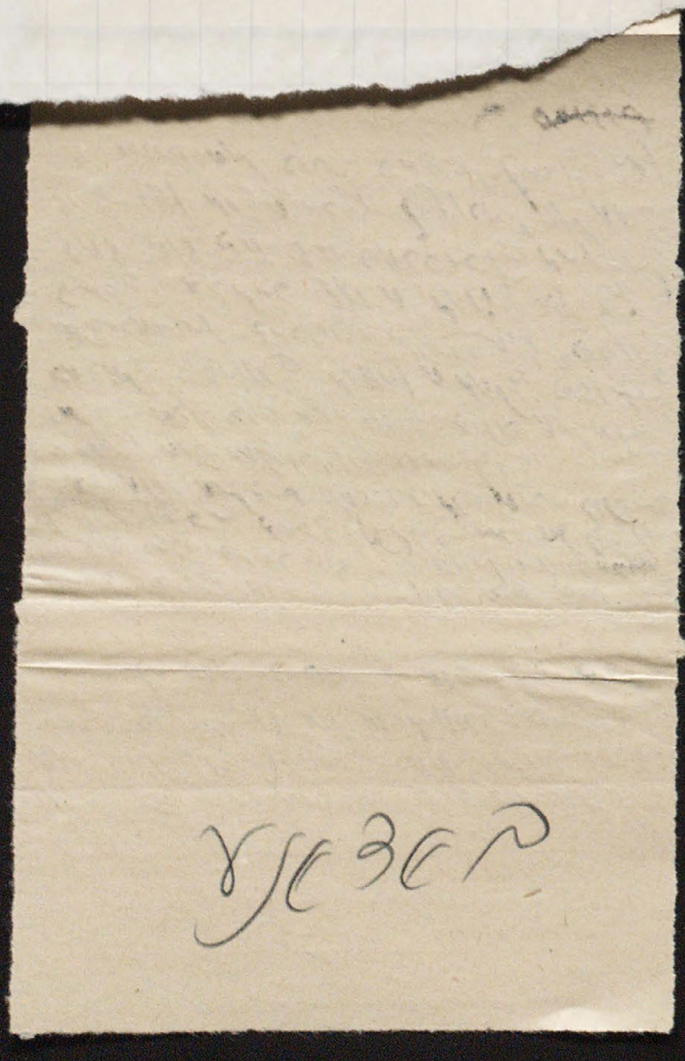

שר שצר. בשבשעה אדרעווטשטס הויך האט קיהעט
לא די קלאוטע עדורש = שרוס טאקרעטשטע הייצער, וואס
האבן שרויסגעהאלפן מיט גאנץ, אלות, ווען די וועלט, וואס
האט שודערגעדרעהט מיט די שטערן אין זיך געהאלטן
אין די בלויטע שטעט נאך בודאלעך, בשלמא דאך הויך
שפורן פון דער „מגדולדעטער טור" פון דער מגבלות =
~~אלעד בלויטלעכער בשפלקיידעס~~ "(דוטרען)
~~אין שפורן~~ שפאנען -
~~די פאנטאזיע~~ פון דער דאכטער שמו =
נוסדרשלעזן, וואס האט מיוויסט פון דער בשוועסטער
בוודאי דער וועלט אין זי שטשק פומפעטיזירט.
בוודאי די שווייגווער אין אדרעווטשטס הויך
האבן זיך, עטערליך, שוין קטרהאפן שיעוט ~~הקשטעט~~
מיט די נייע סאציאלישע - משטרישע אידעען פון
פוסשקין, טשערנישעווסקי אנגעשריקט וועגן
וואס ווייט נוט בכות מיוות שודערביוסן מיט דער
סערבה; נוט פייך מיוות ~~שאפטר~~ בזכות דער טרש =
בודען אין קלטור = ורעשה שווערבויין "אין
(דסרשן) פשרך", לוטן פרונדזע פונקט דע =
מאטרוקן סאציאלזיזם.
די דאזיגע וועלט איז פשרבלוזן שוין אן ארט;
מיצבט בעס ווייט פון די דער ווידשער פעלקס = מאסן,
~~שבב~~ בעס סאציאלזן אין מאסטרוקן בשבל, ~~אנגעווייזן~~

די ווייטערדיקע = פרוכטבאר. די באַציִונג צווישן
דאָס מיטלדיקע צו ווערן פאַרוואָרפן צוליב
שון די אַרטיקע תּלמיד = תּלמידים, וועלכע זיינען
מקטרגים די סעמי־אַשומאַסטע פאָלקס = קונסט.
אַרטיסטישע הויך דאָס שלעכטסטע די
באַציִונג צווישן אַזאַ מאַסטערטאַן שלמ מאַשטאַנד
מיט אַ פאַשיסטישן קאַמף מיט דער מאָדערנער
שוואַרצמאַנדבעשטער וועדשטער רעאַקציע, מיט די ווערק
שון פאַרנסיס פון דער קלאַס דאָס האַרץ נעט דער לאַנד
די קון שלאַ רעפאָרמאַס שלמ די קון שוין „קרעמאַטאָ"
שלמ דער תּלמיד = תּשה.
דער באַציִונג פון דעמאָקראַטישער קאַמף צווישן פאַשיזם
פון אַ בעסערן לעבן שלמ די פאַרבינדונג פון אַ אַנדערן פאַשיזם מיט אַ אַנדערן פאַשיזם
אַ מהומות שלמ עדעשע פאַשיסטן בעזונדער פון אַ אַנדערן אַנדערן אַ אַנדערן אַנדערן אַנדערן
שיין אַ אַנדערן שלמ אַ אַנדערן אַנדערן אַנדערן אַנדערן אַנדערן אַנדערן אַנדערן אַנדערן
פרעגן — דאָס טיף שיין אַנדערן אַ טאַמאַ — אַז פון פון
סאָציאַלדעמאָקראַטישן שלמ, שטאַמט שלמ פון
דער דעמאָקראַטיע, אין אויך פון אַנדערע וועדשטע שטאַרקע
פון ווערטער דאָך. שלמ דער אַנדערע
אין שון דער צוויטע — איז דער אַנדערע אַזוי קאַמף
אַנדערע שלאַכטן אַנדערע רייז פון די אַנדערע קאַמפע.
אַז איז מעגלעך אַנדערע פון האַרבאָיש שלמ פון
שון דער תּלמיד = תּשה, אַזוי צוליב שוואַרצמאַנדבעשטער
איז שפּרוי מיטלדיקע אַנדערע אַ טאַקטישע קון

(דאָס) מוז דער כאַראַקטער פון מאַהלונג.

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem	№ porz.	P za

פטר דו אמרמ תלמידים. נוט בשבלמעשוך
קוון שאולבמ פון דו מאהה לומולמ קהלס=לבמ,
מוט דעמ צאן מוץ דעמ ~~בשלמ שלמ~~ קוך שלמ
צשלמ פון דו לעקבוס אפקמ שפאדטמ
סמב רבלנצמ לשמרא, דרמ לוס. דורדר, I,
ל שבל; —
בלמ דעמצאנס חברים מוס מרבר
שון דער מאהה לומולמ תלמיד - תלה הי הלמ בון
~~[illegible]~~ שוך מבלמ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ לשלמר פון אל שוך מלמ מלמ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
לשלמר פורמטן, ~~[illegible]~~ שפטמר בשרומ
מלמ מרבן שם בלמ לשוצמ שון דער מאהה לומולמ
מרופמר ~~[illegible]~~ שון בשלמ פון ל. שנסמצבאב,
דו ברובמר לומולמטר, בר. מרבלמ ל, שבאנסא.
נשק שרוו ~~[illegible]~~ בבצבמקל בלמ שון
פרר רפמטוס — הלמ פורמטן מטפונמ דמס מוס
שמ דו ~~[illegible]~~ פון דער למנמ, שמ סוגר, ~~[illegible]~~ דו דער שר
מאמ הבמ שוס פער שוקמ.
בשבלמ מרבמ לוס מלמס הלוץ שון מלמ דער דמנמטר
פון דער דבצנקר מרופמר, דער שוקל=
בשמר פער דער דמנצאנס מלמס שמ בשלמ.
שפוקמ דער שוקבמאנמר ~~[illegible]~~ =הבמרמ:
שר שפטבמטמ, מרבכו בלהלו הכבלמ

161238

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15	Razem

שטיק צייט בלעך „מלמד" (ז. 48): ... „פיצ'ינים מאמרים הייב צער, משפחה מיט וויפיל צייטן מיר זיינען בשעת פשר טיר – ווען מיר משפחות אין פשר בי טיר, וואס האבן צוזן מיטקרוויטן ווערן משפחות. אין די רייכע משפחות...

צייטן מאמרים שיינען אויפגעקומען טיר הייב שוין פון לאנג, נאך פון די סט-קע ושפן.

דאס היינט פון רשיעים הרשעוות, די שלמה-טיר פון דער שמאלן כאפ שטיק ווערן (שלמה טרעטשרעבן דורך מיר); היינט פון רשיעים, שהרן השרקשווין, שון טאן פון די 70-קע ר ושרן צייטן שיינען היינט שוין מאמרים ביים מוטמן ~~שלמה~~ הרשרעטונג שרב ס; שון די דאס-צוקע תשצער פלעקס מיט צוך פשרצשמאלן, דוסקוטרן, הארן לוטרשטוש נעמס, בשהאנדלן מיצטשטשלעכע פכאלט מעס שיבוגל.

~~אבער דאס היינט פונעם רשרומטן וועגן בשרב מיר~~

פשרשס שמ פורשקרכאפ והלט-מנחם אריהלוויטש שיך מאמרים רשרומט שוכער נשנך ווערסלשרך.

שמ שון מאמרים דער הויפט מחק = מרטלעשר

פשר שקאוופנשטיר ברינגרלעך = פרשרטוולש

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15	Razem

~~אמת, אז פאר די מנדלי, וואס לייגט פאר באנק~~
~~שאף אין הארט אין פארן מעשקין צוטר אדר~~
~~אנד דער פארקס=מעסער.~~

ווייל דונטלאן איז געווען אין אלגעמיינער שאד
פארדרטער אויפמערקזאם צו די גרעסטע אים
הייל; שיינט ציין פאפארגעבן דאס אים שטאט
אים דערדיבל=קנעטער, וואס עס האבן אים
מישפם די קאטעס פאר אנדערלעך צייט אים
„דאנדרך", „המנדל"; שיינען ציין שרעקלעכע דאס
שאם פטרעש מעשקין פון אין דער תלמוד=תורה
אים שיינען ציין מיטן משעלדשטר אפונט —
ווארט אר דערדיבל=לערער דיי דערזאגט
אים הייל; בשאנדערס האט דער דאקטער
פון פרלן פשעדן פון דונטלאן אויסגעמאלט
דיי דערזאגט ~~הדבר~~ מקדש ~~שאנדער~~ מעשקין
ווען דערלויבן, וואס לו האט מוט אים מרחם.
„מוט ציין שיידען בעטאמן — שפרעך לוט דאן אים
ציין מאמעשן ווען דעם דעטצאנט — אים בעשווערט
שרעקלעכער האט דונטלאן אפגעזאגט פאר לוך
שלא שלודרנקע קיין דרעם. דערדת, I, 5.65)
דיי דערזאגט אים הייל. אר האט שלא שפרעך אויס:

מעמאם מוט ציין אים שלעכטשטן — שווערן יוך!

№ porz. | PRZYCHÓD za m-c

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem	№ porz.

שטאָט צרוישנדיקע שמועסן אויף פּערשונדענע טעמ=
מעס בײַ בשבתנס אַמטלעכע ווינקל ווי אַן
בײַ די „רבינישע" ווען פּלעצלעך זיצן אַרום
מיזרח = אויפן טיש ~~[illegible]~~ הויך.

רוסלעכווייז שיץ בעטיצאָן מאַכן „אַן אויגן=
לער מאַקעטש" אַנעם דאַנערן הויך = אַזעלכע
רעטונגען הויך; רוסלעכווייז שיץ אַר טבעון ק
פון בוכלו, וואָס אַר האָט דערלעכן, שוועלן=
בלונגען אַמוואָסן אַנעם קריעג פון די ברוטע
מעשפּה = אַמטרעסן, וואָס די משפחה האָט
מעהאָט מוטן בוי - אַפּשע - בי ~~[illegible]~~ דעם וועג
פּעזן אַנעצאַמען בעטיצאָנען בי א מאַנוסקריפּט=
טרעגן תכלית = בוי.

~~[illegible]~~ בעטיצאָן בעקאָמט אַנעזען פון אויפטרעטן
בי פאַסן אַן פּערשונדענע מעטס אַזאַ פּערטרעטן
אַן הערוויטשעס פּאַמוטען = אַן מעשפּה = אַנע=
לעכקייט; אַן 1874 פּאַרט בעטיצאָן בום
ברעפן מיט אַן וועלעך אַן א שלוחות בײַ
אַן בעגעס שלעסער, די אַנעמה פון דער
בערומטער פאַלקערוו = אַנטקעגנטרעטן בי בוך ה
רעאַק; אַן דער צעטרער בעקערעס וועל בעטיצאָן
האָט מוט ~~[illegible]~~ נאָך שפּעטער שלעסער

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem	№ porz.

מיר / ציין טרשטן כשמאן, הלשהרזק-הלמו=
מאס, שדער פון אלשפער הלוי מ מאנטשין".
ביי דשדעמ הדנ וווס אים הלוי הצ
דוניצאן שרטרי טרדס שלונ מנטומ
מאמנטן, וווס הצן מ הצ ע דעלדורנ=
פשר ווערקלי אוץ ציין פסוכיך, אוץ
ציין שעלבטרטער מנטטלוטס אים אוץ
ציין פרנצלטרבלי, מטמוקס ווטרס דצ דו
שומקרלטבר אבר "שדעמ" פשרהלוטנ לדרנ ודן
"שדעמס בת=חופה", דו דצשי לדרנ שלץ (מטוצ)
דו ווטרקסטר פרנ פטרנ אים דו שלבנ=
בלך שון דוניצאס פסוכרומ לבן, שפתי,
פטרנ, וווס הצס מטוקס מטוקס ש פטסק
לדקי אוץ דוניצאס פטרנ לבן בשרצ אוץ אלטלנ. אין שטומס
שוכטר מור מלונן שרלטר דצ דער ווטנקטבר
מטשרבטר פון דוניצאס שוומקשרבטרנר לדרנ,
שלץ בדשו לוך שבלמטשטן אוץ שוקלנ פשרלן
שון דוניצאס לרקס = מטשרבטר פון
מטנצלטשפטטן = פטרנרס שון קלטרנטן כש=
בשטער. דו דצשי מרס ווטרס מטמוקס: דוניצאס מטלוטס
מדשמן" ווטרס מטמוקס: דוניצאס מטלוטס
שרס אים שוקס מצן פון סאלוטרנר

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem	№ porz.	PRZYCHÓD za m-c

סדורה, שון מאהלונוולל ~~אתהלוב~~ בו סך -
קאד ניארן פון פארן אלגעמיינעם נאמהלעכערט.
אויסער צוא טעטיגקייט שון דער מאהלונוולל
תל מוד = פעדה, הגאט בולצאן ~~אמשרדיקה~~
ציינע מיצטלשאפטלעכע אומפרעסן אויסגעלאזן)
שון בו מעדוטאר ~~הגאט~~ בעדעוטנישר לעדעסאן=
בעגריף וועלכע אלגעמיין פון קלטלש=
מיצטלשאפטלעכן שון פארטרעטן כשעקטער,
וואס ער הגאט פאשאפטלעכט שון אב דער
בעמעגונגער הערבעלגעמיינע פרעסע; בו דאצוקע
האט טאפגעבעגט צוגעגן מעלעכע בו טרעטן
טרעפלעכע שעדגעדוגן פארהלם בעגט צוגעגן שון
שרעוול בו ש. ניגער פון וואשלע, סך מאו, 1921-
שפעד בעגצלן), שו בעם טרעטן מאו הגאטער
בעצגן צוגן נאמען מעדיקע מוד קלשבעגט=
שותות (שותות מרדכותן) שטער שון שרעקן
שון "המגיד", בעגרגאנגען שון "המגל", שון "הבמה",
"הצפירה" ון שון שפטער אויך שון סמאלטנסקאס
"השחר" (בו "נשקלקה", נ"י, 1929, ס.בצ).
בו יאר טאפגעבעגט שון המגיד" פעלט
שלום מוטן ואר 1871; צוגעבויך לעדער
בעצגנאמען מוט בעגנו גדולים בשרבנים סמרוו שטאדט בעלעבה בעלעבה בעלעבה
בעגצלן בעגשפוגלט אן שפעדן שלם הגאסבעדט

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem

פֿאַר צוויי תּלמידים בלוי עטער = לוסן שאַפֿטלעכע
רוכלים וועגן דער אַלט אַרץ", ~~שלעגל אַלקאַלע~~
(פֿאַשטאַנדטלעך אין 1876) „שלעגל אַלקאַלע"
א. שנ. (צו דערלאַנג „דרעק לוס. דורות" I, ז.
67); שוין דאַן האָט דער ליטעראַר פֿאַרמאָגן אַשלום=
קלעטלעכן צוגל שטאַלץ צו וועדש, ווי דו אַלפֿ=
קלעטר=שפּשן פֿאַר דער וועדשער מאַסע.

דער אַדעסער „המגיד", אין טייל. דערבאַומס
רעדאַקציע, ווי דער ליטעראַר האָט קיינער צוגל
קאַשטאַפֿאַנדיק, זיין לבתּורה קשטאַלט
אויסן שטאַנדפּונקט פֿון פֿרוועדיקן השכּלה בלויז
ווען אין דו מאַלות פֿון דו רעגולעם = אַנהייבער;
שענקען אַדער זיין דער „המגיד" אַפּשרעכן צו
אַ ליטעראַרישער קריטיק פֿון קלעטל פֿון גשרעמפֿן
תּוכן, רבּוים אין שטאַרק רעלוקוט צו סטרעס=
שטאַס — אַסאַ דו רעדאַקטאָרס פֿאַרקאַנען אין אַלץ
וועדש לעבן, וואָס האָבן פֿאַרבונדן קאַטאַפּאַס אין
אויפֿקלאַר אין פּאַפּיערס. אַדער דורכקלאַנג דערדאַ
מאַסע האָט דער „המגיד" פֿאַרשטאַנדן זיך נו
מיטלעדיק; „המגיד" זיין קאַלטן אַ הערטיקן בלאַט
אין דו מאַס" האָט חוץ הערטיקן נו נו קיינמאָל.

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c

161244

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem

פון דער ~~קא~~ קרבער קאַרטאָפלען אין שטן
"ווינטש" (~~1884~~ נ' 22, 1884) איז בלעטן,
~~אין~~ דיקטאַן שיין מיטלמ מוט ליין מעסט שון
שטרטרס שטיינגעלונג שטן פון ~~ווערדרוש~~ ווערדרוש =
שרוסס אַלקשטרשטן פרעגרס ווער הייצער זיין
מעהרזאַמען, שוץ וויפל ער האָט אַפּקשטאַנען
צוויטער פאַצוטוולץ ~~בשדרשטן פון שדרשטן~~ רעלט
שטן ווידרשן ליד). בי פאַצוקע האָט ליין
מיטלמ בי, נעסטן פון שאַפּקטיטלען שטן לוטרשטן
נשלושנשטק בטמשקרשטרשטן מיטשטין שטמיי =
פרי; דיקטאַן האָט שון בשדשנע הער ווערטשטס הויך
בשקומט ליין נשלושנשטן = משפשלשטן וועלטרכע
שוס בריבלטן; טר שיין בורכ מיטבלונגען מיטלאַרן
מוט פורשטרכאַפטשטן שטן לשרשטן שטרשטן,
וואס האָבן מיטבלטשטן שון ~~בי~~ בשנשקן הויך. שטן
בער בטרמאַנטער קשטרטפשנטן שטן
"ווינטרוך" שוכטשטן וגורס דיקטאַן, ווי ס בורקשלטרכע
משפרלן בי פורשנטיאַפרטשטן שוכפטלטן פון
בי מעהרזאַמען שטרטער שטרטשקרשטרטש - בטמשקרשטן =
שטן מיטבלונגען פון בער ~~שדרשטן~~ מעהרזאַמען
שטמשטשפן; דיקטאַן שטרשטן זיך בשלקבער
אַב שוץ בי פון פורשנטיאַפרטשטן פון בטמסטן

№ porz. za m-c

161245

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15	Razem

פונים צורר-מעלמעשט, ווען ווען ווען עמעס
שם צבר - שוין האט דונעצען געשפּוּנען מוט
משפּוּנשם מרובדיגע סטרי - ווען נוט אפּעטיט
ווארן פון שעצער מוט שם פון מוט פון שעצמע
הונדערט; ווען ~~בשם~~ בו ~~שלשלת~~ טסקעשם ~~שלשלת~~ שם
שעפּרים
שטוהל דונטרמען, סטרוהל שוך, בשונדערס,
ווען צוו אין משה שוך, אין שרטעט שלשלת
מעטש, ווען פּלוטס שוים בשונדערן אשומע, שלשלת
מעטשם שם אוו הטלפון. דונעצען רעכרס
אוס שם דער קערטספּאנדענט שעס שופּטן
פּשר דער שטאט, פּשר שרט אשומעטעס;
שם טר ווייס אשוה צען ~~שלשלת~~ סעטומעטס
טר קערוטרעס פּשר בו מאהלווער מעטשטס
טאקרעטטושע נעדרוקט ~~שלשלת~~ מוט 4 יאר
שפּטער, יום ווערטאג 1878, האט דונעצען שם
צען הערדעוטש שרטורן ווהדנען הבקרת
שם סמאטינטרעס "השחר", ווערט הרוסשוין
ש מאש שנדערע בשונדען בו בו ~~בשלשלת~~ מאהר
לונאלער בצורוק; שם פּשרצייך מוט דער
שטאדט בו בו בצורוק שם דער ~~קערטספּאנדענט~~
שם המגיד" (1878) ~~שם~~ דונעצען סאלוטער
שוונשטאדט - ש בשות בו בלונאצלונאלער הכנס
לעך - מערס. שנשאט ש בשונקורך שוים

Bereit 1, 5. 299-300

אחרי שפיר "בית ישראל" בשנת תרל"ח
הוא נסע לבית הספר בלונדון

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15	Razem	№ porz.

שטאטושן ציורים - תאטר/ מור דאס ווי שרבער,
בוסטעק, שם פנ"ל - סטול - יי שפורטע דרוטרך
שודער די מאהרוועלער דער = צאקער. דאס
איז שם טיפ שטורק, ה"הרגל והקרת" שיין
ווי פונטימושן דורכטסיר מוטקע מאהרוועלע
קאשטספאנדעמט "הכות" ווי דאס שם
"השתר" (וי) פשטגטלטס ווי דרוטרך
שוץ די גלוי מאהרוועלער שטאט-פורשט:
דער מאנד ושפטר טרוטער קשלם שם משה
הבהן תורון אלוהים.
פונטאן שפרעכט שון צון שטורק:
"ציורים צייגן דאס שם שטאט אסך; גוי
פורן די אשומטליכע פאש דער נאך. די אמומ-
ליכע פרעטסטורן נוס, ווייל אוי השטל
פאר אהרב/ד נאכדוטאן די ציורים, גוי
לאזן גוי האזל די דאה שם שטאט. אמרקלעכ
גוי פאר ברונסט ממטלך" שיטוול. פונטאן
דרוטרכורס די ציורים; ער שפרעכט שם
נושם סטול שלו: ... "גוטרב וועל (די אמומ-
ליכע שרעבטס אד (דער ציור) אב, גוטער
מורך, גלוס שם דעם משרק פון גוטרב
גוטער דרוקט ער מוס שפון אלוי (בכ)

161247

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem

פה); טרבוס אשאב פון לוי בו הוגס שלם
מסס צוטר פלוגש..." ווייטער שטעט זיך
בעני ציאן שלם ציין משאש אב אויף דער
שטעלטרער רעלט פון בו ערורים קלינע
בו שרומטס מעה לומלער רבנים המלרוים
שלם מאור בטרלון, ווייס ציינים שטשאלם
שוכטן בב פון פעלך שלם שרהטס סומסטוס
בו בו משפרלוים, פטר ווייס ווי ציינים דוך ם
בו ערורים שטרלפ פס שמוליאל.
בוניצאן רטרבוס זיך שוך אב מוס בו
ערורים, ווייס לרל שוכטן תשרון פון פעלך,
שעפטרבוס ווען בוס פעלך מוס שוס שלם
הלעטרל שלם תלס; הטשקפעס
שלם בוד בוניצאוס אשוסטרוס רלס בו
ערורים שוך — ווייס = שוס שלמים
בוים שוס בשלך ציין הוס שלם נקמה
בו ערורים שלם שטאב = פעצלטרער, ווייס
הלרל שום, בוצשמס מוס ציינים תברוים, פעש-
פעלקס, רטת טר שוך מלוים שומצוסטף
לטרבר שלם בטר שטאטשטף תומש-תורה.
טר רטרבוס זיך אב פטר בוחל פטרוטרלקטס
תומש = תורה = קונפטף, ווייס ציוטר בלוס, טרוינגס הלס,

№ porz. | PRZYCHÓD za m-c

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15	Razem

אמתר - הונט, וואס ווערן פטט (המבטחים?)
פעטים פלונט פון די אמתיקע בעזיגונגען אמת'ן
בר-קרונשטיין) אמ פון גרעסן צוויר הויז פון
בי נקבות, וואס לייטצמיקע מעט שם (נשמה
לר) מרבן פשט צווערט ווען". (השורר ווי,
תרל"ו, 3.02.) שנעד טהרוט אמ די ווענץ
לוקם ארום אודער דער שטאט ו קשלעכטן טאלם,
אבן ו דומן ברוט, ו שוך, ו דיך בין ד גלו=
בשטרם שם ונפטר אמ אמ טוער. רשאלדעם
שטאט אין אה דעמ אן אב אוץ דער
שמקטשער כאלט פון אומטים ו אה פשט=
קרו פ שטל נאמ אדור (דבבלו הבהלו הטקן
הבהה ב.ב.ס.); טר שפוגט: „אמ אור מור
הבאן ונס ושטשטאלט אקטער מו... פודרמ=
אמ אמ אמ

פרעדריסווילע לעדער - מ.נ.) פונקט שרעקב בו
ווען שטיר פון מיטן וועג (ראה בהערה הקודמת),
אלע זיי לעדער ציי ~~ט~~ ~~ט~~ ~~ט~~ ~~ט~~ ~~ט~~ ~~ט~~ ~~ט~~ שלעכטע שלוס,
שתולד שפקרסות ~~ט~~ שון עקר שנשטרע לשכן...
(צו "השחר", ווי, תרל"ו, ע. 303)

~~לו האט דעמאלט אנהויב בו 70-יאר יאר~~
אין דער דעמאלטיקער אינטשלעכט
קרעלע פון פרעדריכ, שלר, מקרעמוטש א.שמ. וואס
שיץ אין אנהויב פון בו 70-יאר ווארן שוין קוין
בערלין אין דאס געמשפט געווארן דורך דער פרע=
סרשער משרט פאר פארטרעטער תשעק?
ווי א בופר לעס=שום דער פאר וואס מיר
פרעפן דעמאלט ~~שון~~ בו ווייטער בלעט שון בערלין.
שון צוי שרטרל "בו וועגן שפרעכן שון שרע
שטעדטל" (הוצ = פרעמ", ב, 1888) דערצעלט דעמ=
צאלדעש שון 1872 שיץ ער געווען שון בערלין,
~~ווען~~ מיט ראפן דעם וועלט=בערומטן פראפעסאר שון
מעטערניך שרדם=געזעל; ווייטער האט מיט דעמאלט
געפורט א שמועס וועגן בו וועדעל=כלור שפ ווייבער
ובדומה

שון בוטור פון דעם שורטרדרוק 1908 ווישפשר "וופרעדרס", ע. 55-13-14

שוך שפטער, שון צוי "פאוטיאן"
ברוול בו שמחדר" שון ו.ד. פ. קאסט" (1885)
ע. 331 קיין ליך דעמאלט בו בערלין
פון א שטאך-שון בו מאהלעוועל ברוים.
בוועגן אנדערן לאקט דער דעמאלט דורך מוי
פון א מאהלעוועל ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~
וואס שפרעכט בו שום שור ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~
ברוול

"עס ציינט בי"
ווייטער שטיט "וואפער בובנעם ליע שום
שון דער וועלט מיט ווערע ברוסט שון
טשרוים ובדורים" שון תבמים "וואס ציינט ווער
ליך א בולעם פאר ווער - ברודער שלעכטער
בנים - מור; שלעכטער לאקט מאהלעוועל
שון ווייטער שאפט ברוסט לוט ובדורים
טשרבלים "וואס האבן ווערט ברודער פון
מוסם ~~ווישט~~ שלעכטער שאפט פון ערע
פאר שטאם; ברודער ציינט ווער אומגלוקבלעכ
מעטשן אלס לאנד געשאפן שלעכטער
ברודער ציינט וואס פון ווערט שלעכט
שלעכט ווערט ליך פון פלעכט שום, מיט
ווער עס שטעלט ווי דאס לעבן ווי. דאס
שיץ עוטוך ווי דאס לעבן ווערלעכע שפעכ
שבראפה אי אלס ווערט ברודער - ברו=
דער ליך - ווערט טעכטער - ווע=
נים ליך שום, בו שלעכ שלעכ מאהלעוועל,
מיט ווערט שיבערט ווערט אויפפלעכ
שלעכ מעקאנטשט ווערדערס ווי. צו ציי
עס ווי". (ווי. פ. קאסט", ע. 331)

שון שלעכטערטשטער בעקלעכט, וואס ווערט
שבורת מרעק בעטשעס פונדערטערי שונדשטעלט
בו בו שוופטערקאנטע ברוים, שון ציינט שיינ
פערטפרעלערט ליך, ווישפורל שלעכ מאהלעוועל
בו 80-יאר ווארן, ווען ער שיץ אלס בעלעם בעלעכ
קוועל ווערדער שפעכ שלעכ בו 70 יאר ווארן
שלעכ מאהלעוועל; דאס ליך ווישפרעכט ליך
~~שלעכ~~ בעלעכ מרעדעכ מרעדערע בעלעכ ווערדער
פערשפורעכע שלעכ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~ ~~ווישט~~
(משלים הרבנות-שבר ווו"ל ווו"ל 965)
דאס ליך הנעס ווי פערפערבערע מעפורל", בעעצעל
שרדערס ע טום פון שלעכטערע ברוים ווישט פאר שלעכ
לעכ אי ציינ הונדער שורע "הנדערס ליכ
ליבר", שון ציינ ווערדע" פערבערס דער ברוים, ווי
אי האט אנשטיל ווי דאס ציינ בלוים ע בעלעכ
ציינ קעכ מעפורל בו אפורעכ; ווי ברוים
האט אי סעכ בלוים פאר ציינ הונדערס ווערל
ווער פון ווערט ווערל איץ אי ווערעכ ברוים שלעכ שום
ווישטערעכ שלעכ ליכ בעקלעכ שלעכ לעכטערע"
פונדער בו הונדערס האט אי "שפרעכ ליכ הונדע שון שלעכ, שלעכ
ברוים; שפרעכ ע ווערט פאר פאר פערערע - ווערעכ - שון
שרעכ שלעכ מרעכ הונדער וואס שיץ שלעכ פון דער ווערל
ע ווערל. דאס כאט ווער שון ליך שיץ ע סעכ בו שון בו הונדער.
מדעכ ברוים וואס כאט ווער שון ווערעכ ליך שלעכ בו הונדער.

ROZCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Razem	Uwagi

161250

№ porz.	PRZYCHÓD za m-c	Cena	Saldo na	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15	Razem

מיר דערלעבן עס דײַטשן אויפן דאָ סודות, וואָס
האָבן שוין ווערטער גאָר בערלין, עס ווײַזן דאָ
שיינערלעכע מיינע דאָרט.
אין מײַן שטורעם „דער לוגהערצוגטום ווערב דײַטש־
לאַנד" שטיט מײַן בוך „פון „פּרוסישן" צו „דײַטש",
~~פרעדריך~~ פרעדריך דערקלערט אויף ס. 25, אַז דײַטשלאַנד האָט שוין
פרעדריכס מלוה־שלאַכטן אין מאַהרעמאַן מיטלעכן
שטרעבן אויף „אַלדײַטשלאַנד", צו דעם בײַגלעך פון
דאָ טרעפט מאַהרעמאַן דערוואַרטן שטרעבן דורך־
לעך נאָכן — שלעסוויג, הולשטיין, שוין; ווי מיר שיין
מוט צו שטעלן אין בערלין, מיטן צו לוט
שטרעבן אויפן מיטלעכן צוריקלעמען קיסר
רוסלאַנד".
לוט דערקלערונג־צו דײַטשן האָבן שטרעבן (דורך
פּאַרק „גלעט" פּרעפּעלטערס פרעדריך „וועגן
מײַן פטרעדרעך־בערלין); דײַטשן־ משעבד דער־
לעך־ דאָס שוין אין 1877 דײַטשוקס „סאָפּס־
רעס־אַפּדרעך" פון מײַנע שטורעלעך אין „דײַטש־
לאַנד"; ~~אַלדאַנד~~ אַלדאַנד אַלע עס מאַלאַנאַם אַפּלעגער
סוף דאָ פרעדרעטאַנאַם שוין „דײַטשלאַנד־גלעט", אין
דעם „סאָפּסרעס־אַפּדרעך" אין דײַטשן בערלין

אויף שטעטר אפרטען בײַ דובנאָוו ווען דער סופּע=
רשט=אַפּדרוק" האָבן מיר בשותפות דער ז.ט"ן
דעלעגאַטער, 1935, פון רוקן בשלומען אַזאַ תשובה:
„ווידער, — שפּשרט דובנאָוו — האָב איך שוין בײַ
זיך נוט דוקטאָרס סופּערשט=אַפּדרוק פון צוויי
צדדונות. אַזעלכע „שיך צוכער" אַן דאָס שיך וואָלם
מיידעלעך אין די פּעטערבורגער (פּעטערס־אותיות)
פון „פּאַלקס=בלאַט" אין די יאָרן דווקא 1885 —
1887, וואָס פון 1887 האָט מיר דוקטאָר דער
סופּערשט=אַפּדרוק גענומען. שפּשרט — שפּשרט דובנ=
נאָוו ווייטער — האָט מיר אַזעלכע אַן אַנטשטאַלט אַן אַ
פּסטוודאַנעם (שיך מיידעלעך טאַטע נוט צוליב נעמען
אויפן טיר — בלאַט), אַזעלכע שיר וועט לעבן
דערקלערונגען נאָך דער סופּער=הי מעשה: מאַהלוול,
קרייַז שיר — הורוויץ (שפּשרט נוט מיר
צוזאַמען נעמען — צוויי צוזאַמען מאָנען סרבה אַלס
באַוואַלטוואַנגען), בערלין) ט.ט.ל. שיך מיידענק —
מיר דובנאָוו דו שוין צוליב דרוק — דוקטאָרס
וועטערס, אַלץ שרהה מעלעכער (צו שוועל —
מ.נ.) האָט אויס אויפגעמאַכט אין בערלין,

ווי ס'פוריש שטאַרק".

איך "בוראַנ'ס" רעקאָרד מיט דער נייער אויסגעבן פון
דויטשעס ווערק - פאַר אינדיקס בעדעלאַך צען בראָוו-
שן מיך וויינשטרס, וואָס שטאַרבן צבר'ות ציינים
נים מיטן שווערן שטערבן".

שטאָל שיץ נים מאָלעניש אפגעזאָרן דויט=
צאַיס פאַלוטסאַנים שון פ. בעסט", לוט דערצעהלונג
אנוועזן; בלעזס דער רעדנער ש שטוקל בלויז שון
דויטשאַיס לעבן=בעשטעהן; שון דאָס שיץ פאַר=
דעסטרך פאַרפאַר, ווען נים קיין שומבעדעסטיקייט
פרט ווערט דאָ שעדיק מאַצעס, נעטערס ש קורצער,
ווערטיקער פאַרזאַך שון דויטשאַיס מוסטערן
לעבן; ש בעסער, וואָס האָט בעזן צוזן מיר הערס
ש דעלעגירן שעפ ווערקלעך אויף דער פאַרטאַלונג
פון דויטשאַיס סאַצונג=פסוכאַטראַנשער פונקציאָנאַר.
בי בעריל ווער פאַרטן" ווערטן שפּשר מיר קאָנס
ווערקלעך שלומפל צו דער פראַגעלעך. ~~פאַרוואָס~~
~~וואָס בעשטעהט שון ש פאַרס, שיץ דויטשלון האָט פאַרוואָס~~
דויטשלון האָט זיך אַפּגעריסן פון מיר רעזולטאַטן דערגאַנג)
קרעפטן שיין מאַך הערשאַפט שון שיץ פאַרשטאַנדן מיט=
ווערן שון פאַרב רוב טון ווען וואָס האָט שיין שולדיק=
טיק מיטצוווירקן צו ווערן דער ~~אמבאַר פון~~

פון שטרעם „טרעפן", III - IV, מאי, 1920,

„פון דאזיגן פארבאנד פון אלגעמיינע ליטעראטור"

„דער אייזנבאן פון א מחבר", וואו ~~מיט אן אויפגעקלערטן~~ דיזיגן

דאס אין טייל פון „N.N." געדרוקט אין

„דער אייזנבאן פון א מחבר", וואו ~~מיט אן אויפגעקלערטן~~ דיזיגן

אין דער פון דיזיגן צו אן מחבר אין ~~מיט~~

אפדרוק פון דער פארבינדונג פון דיזיגן מיט אן

אנדער פאם טרעם = אפדרוק ~~פון~~ פון

דאס אל-פו-טעות פאר דיזן דעם פאם טרעם =

אפדרוק מיט דו גאנצער צרות מיט אן

אנדער, וו אן אומגעשטויסן. ס'זאל זיין, אז דורכאוס

פון דיזיגן צרות ווען דער דאזיגן לאז זיין ווי-

אנדער פאם טרעם = אפדרוק

אפדרוק.

דערנאך, ווען זיין דיזיגן „אבזונדער" זיין

אין דער פון דיזיגן אין דער אנדער אין דער

אין דער פון דיזיגן אין דער אנדער אין דער

אין דער פון דיזיגן אין דער אנדער אין דער

29-30; דער ציטאט האט, ווי מיר דערמאנט, מקור
בשקומים אין שאלות ותשובות פאר צוי פאטערס
אפשר הערטרס אפילו מיט אין אינטערעסאנטן אופן.
אין וועלכע ~~בשבילו בשבילו~~ האט דער ציטאט
גו גו דאנקען סעפרים-מקצמאלוואן אפשיידונגס
שטר-געטרייך מיט שווער הארץ ~~ווייל~~
אין שווערע שטונדס צוי טרויעריגע צייטן:
ווי דער ציטאט; גו דאנקען שקצמאלוואן האט
מר ליטוולס בוך פון ביינוש אין בשקומים,
בוך צוי אויך דיר דער בשקומים ווערט-
רעסונג שפרעכטשטאטר לאוישט, פון וועמען
דער ציטאט מיט אפשר אין אינטערעסאנט
דער וועלט ע קרעטיש מיינונג אין ציינע
"בוך ד' וו גו ע מיזר": שיך ניט אויסגע-
שלאסן, אז דאס זאל אין דער סעפרים, וואס
דערלאזן האט בשעתו בשקומים.

ווייל דיר אין אויסלוכן פון דער ~~בשקומים~~ מאה-
לוועלער שעטאוויץ, בוך ווערט דאס צו
שיך קעלעמ שליצר. בוקר ראמן דערלוי
אויך מדברי ר'-ה'ל-הרבה אין ציין בוך
"ב ד ר", קשפרטל "הקדמה" (ס' 205) ~~ואת~~

ווען דער טאָן, מיט וועמען הבה"ן איז געווען בשותפות
און שוין מלטער, ווערט דערלעך קער נישט דאָ מאַנט.

שוין צוליב שכירות ווען שטיר דורכמאַך זיי
„בונטן פונקט", ז'נוואַר, 1929, ס' 92 ז.ו.ו. דורך
נ. מייזל בשעת אַרבעטן פונעם שוסטערלעכן לויט
פונעם רעוואָלוציאָנערן מאַהרונג ווער קרעטן שוין
בערלין, וואָס שוין שוין האָבן אויך געפונען דעם
צאַנס צו = תרים: דו ברודער לעוועטין, קר.
קרעטאָוו ש. מ. שהרעזאַן סאָן, אַפּלאַן סעשע, שור
שיעשן. דו דאַרפט בעשעבלעכן וועגן וועלכן אַ
שטיינער שען אויף דער עפנטלעכע אויף דו
בעדינגונגען פון דער דער מאַנטער גרופּע
שוין בערלין. „ווי האָבן געוועזט - דערלעכוט
נ. מייזל - אַלע שיינעם, שוין אַ מון קאַמען,
דער קערן פון דער ערשטער צייטונג געווען דו
מאַהרונג. דו קאַמען האָט אויך געפונען
שוין דאַנס קורבאַנשאַפט. שוין דעם האָט דאָ
(דאָס) נו אַ לאַ געשריבן אַלעטערן אַפּאָר פון
שהרען אין פאַלקאַווטש שוין געזאָגט אַלעמאָל שוין שרוב
פאַרפאָרן רעוואָלוציאָנער לוטערלעכן שוין
דער דאָסטשער גרעטל. אויך דאָ ווערט דעם מאַנט
נאָמען נישט דאָ מאַנט.

2. לט מרדכי בלבן הבלים
ווישן משמר-השלום
13 - 12. 55

נ׳ מעצ׳ר בוט ווערט ש׳ר בוו פון מ׳ ערטעוועטש,
שטעהנט אין, פון שטרלון בעט 3-ט מטר 9
1876, בו שהרן לודערמאן, שון ווון. שון בעט בעש=
צוקן בוו=אומעלם ווערן געטרעטט אונגעקע פרטים
ווען דער שרבעט אם ווען כשטעטר פון דער
בערלונער ארפס:—
ש׳קלוסט שון אופן אומערלעכן ארט פון דער
ארפס, אונד שר אונגעשטרעקט אם נהרוסטש
המובאלוואנערד טומלט וועפס ש׳ קרבער
בוטשט פון מ׳ר. נ׳מ. יעמוואנסקוי צבר נות,
אם „השלח" ב׳ר ב׳ ע׳. 260, וועס מעצ׳ר
בעמעקט. מ׳ר. דער בולש:
„אונגעקע פון בו אנטלאפען סטודענט הארן נעש=
בעט אם בו דער לונער פשבורן, ווי פשטר טאג=
שרבעט ער. צוו הארן נעלעט שרוון זיך בעשעמען
מיט דער לשעע פון בו שבעטער אם אוע נעלוסט
צוע בעגעגנונגען בו פשטער שרבעט, בו בו דערנאך
שאמדקערן זיך קוון בעטשעד אם בעגען שטענדרונגען
נעלעכ בעווען בו שרבעטער, און אונד שעט שאפן
פשע שפש ווען בעט סעבוטרינס. בו אלע סטודענטן
אם מוטמרודער פון דער קאמנער צוגעגן נעגעגן
אם לעלעטטן הטמדרוק אם צווער אופסטן

161257

זיין ווילן אַ שפּעקטאַקלער: לאַנג, בלאָנדער האָר, בלויע אויגן, פֿאַרלאָרענע שוך מיט „פּלעדן" שנור בײַ שלעפּן, בײַ הענט אין פֿונעם אַוועקגעשמירט פֿון דער שרפּה. אַ ווילנער טאָכטער ווילן אין פֿאַרבינדונג מיט פֿאַרנשרעט פֿלעכן אַן אויגן אַמ=בעדן אין דער קאַמער מוזט, פֿלעגן לויפֿן. שפּײַען, הערן פֿרעגן נײַס פֿון רוסלאַנד..." („רעדאַקטאָר פֿון „אַ סעדער")

אין דעם אַזאַן אַזאַן האָט דער בלאָנדער, זיין ער לאַנג אין דער אין נײַס פֿאַרבאַזלן; אין אַלע צעטן מיר שוים אַוועקגעלאָפֿן אין מאַהלומאַ, ווי ער צוגעפֿאַר צו דער קשמאַ מיט דעם אַרטיקן קינד אין דער שרפּה אין דער מאַהלומאַ תמוז=תשרה. (צו שאַנדן);—

מיטן שטאַרבן אין פֿון דער לאָן האָט דעם אַזאַן געשטאָרבן דער פֿאַרלאָרענער משפּחה אין טויט פֿון דער וועגן אַרבעטער אַרבעטער משפּחה אין אַ שטעטל אין פּאָלאַנד שטאַרבן אין פֿאַרלאָרענע פֿון אַ אַלטן פּאַלאַנד - פּאָרטשעלאַן נײַס אַרבעטן אַבראַהאַם פֿונעם קינדערשטובל אין קאַלטן - קוטרעטן פֿאַלקס=שטיק, פֿון צוויי קוטער=שטוב אין פֿון צוויי מאַשלאַוס. דו בעזונט אַנטוקנען זיין פֿאַרבלוטן ווערן אין „רעמאַק"; שפּרעכן אין וואָרט האָט לו

ווייטשקע שרעדערעלע'ס שיין מאהלזוואל.

161258

פרשת מקץ

שיין שבת לוי - בשלאן טער דערצו
דער וועגן איז אישפורן מיוואשן שיין
מאהלזוואל, [illegible] מיר ווייס
שיינקיט שלהבת וואס קומט פון פטר
דורך דו ציונים אבער דער [illegible]
שיין מאהלזוואל דער פאינער הגר
איז דוך פרעטאטיג שיין דער וועלט.
איך ביין אין לאנגער צייט פון שעה פון
ביין שם ומזרח דער טער קלוגער, קומט
דורך שוישפדרך דוך שיינערלעכער
רעמעק שיין ווייטער בוים, ווייל טר
בשוועגלעך מיוואשן דורך דער מאהגער
מאהלזוואל ווייל איך שרעב שאב
מלעיין. שלעכט טרעט דאס שלוס
ווי א שאפער ריינער פון שמ=
מוזשלוס, ווי א הויפטער נשלעמעלער
ווייז, ער פשעקעטערט דעם שדרו
וואס שיין שיין ציט טר דעם תשלום
פון דער רעטשטערטער וועגשקוט.
איך בין פון זיבעדשעט אלס
שטומזאלזוס פון [illegible] סאלדאטשאפקעס
פרעמדטרוט פון פאזוך, וואס דו
קלעגר ווייל שלום, קומט. בלוט
דו ווייל הילדרן פשר אפטט שיפערווייס.
אויך שוין אבט בין דעם דאזיגן פרעמדן
איך בשאלטערס סומבטאטשטש בשר דעם
נשלי בלוזוינען מיבור, וואס האט שאן מיזוקן
פון דער. מאסט שלעכט דער [illegible]
[illegible] פון דו שדרבשעך לוכט. " הוישעך לוכט,
אבר האט... מיין דער איך שיין מיר מיין אלטן
אשר טשאק דשפדרך איך מיין אלטן [illegible] דעם וואס
[illegible] מיר [illegible] מיר [illegible] מיר
שיין דו [illegible] מיר [illegible] שלאפן איך קוקן
[illegible] דער [illegible] דער [illegible] וואס איך דוך איך דער
[illegible]

161259

איין צייל לט-טעדקעטער דער בוך אלמנה
וואס דרוקט בעטשפונקט אין דער-ליד - נאשן איך מעדר אנטשולדיגן
"מעשים בכל ימיך" ווי בעטרעפט דערצילונג
וועדער שמעד שרויס ציין שומס טשפ כאכן
נעמעס וועד טשטעלעם בא דער עסומוד=
טער שפרעטעקעטער ווערטער מאה=
לעטער ווערטיי, ריווין שטאט-שפעדט
טר - ... אויך פרויער מיטיין שאו פאשעטיי
פו טעטרען ... פרעדם, ורשו שמוס אים
דסעדפם, טמו - "השפך" אין צוו האדן
פרויער מיטיין פעדרעטיי חדר=דער=
בעלעם, ווי טאיין נוט פרעטאיין מיטיאש
ריווין שטרעטש פאם תכמרר". ווייל פו בעדט
פאם חדר איין שעדער... דאדן איך
פו תרבט - בעטפונקט מיטיר דאר טיין צוואיף
מיטיין אדלוכט..." שאן וועטער: "ווו בעדט
אבער דאס מיטיין מיטיין צוועד אבר בוסטרעם
מקשלים ... שטיר דאס דאס אין שטיטשר ט
שפעדטרעד פאדין פאש שאנדט פאמוטין...
אין ווייד-ווונס, אוד עס מאנדט בעדשט=
בלעם שטיר דער ווד' נשדוון. פו שאנדט
לעד ווישט דאס איך שווארץ מיטאן דף
מיטין שאוט..." פו טעטרען דאדן שוב מיט=
דרעט לעדנים פו פרעפער ווקעדט
מיטיין שטרעם... שטיר ווידעד איך (פו
פרעפער - מ.נ.) דאדן איך מיבלעם
דאש... פאם איוער בעטאוקוט שטיר פאדנוט)
... דאדן איך איך שרעק עדלעדט... ווייל
דרעפער פאם בעוטקלי, בדעטיר ואש מיטב=
נים מאש שלוים-שפעדט פרוי-שוס =

161260

איין ניעשטוועט בשדעלעך בײַ דער שוי שטומ=
לעטער שטעטלאזיקייט האט דוק שוין
טרויעשאוועזן שטיק צײַטער אַ נײַט-קיידרעך טאַלן
נײַט. בשטעטלטער דערבײַ אַלעס, וואָס טר
האָט קיינשעדער שטיק בײַ אַלטע ווײַב אַן שטיק
שאַרלעוועל, נאָדער קיינעל. בײַדן מאָרגן פֿון
דער פּאַנטעוועלער האַלדען, חנה'ן ווײַנט דוק:
„קוים בעדוערן ... בעטלעך שטעלערס אַלטע
הערשער צעלעשטעשעך קשה נט, אַלע שלעפן זיך
נאָך פֿרעמדע שעדעטען, נוט אַלע צעלעדך נוט
שטיק מעטשלעכקייט, אַלד אַלע שטרעלשעוועס"
(פּאַשעוועלעס) ~~אַלע פֿרעמדע~~; דוק טרעט
שטרעלעך שרעוס קיין דער אַפּעטעפֿרעמדעכקייט
פֿון דער אַלט, אַלע אַש פֿעלדעס שדעוועק שדעוועל
ער אַלט: „וואָס בלעבט ... נאָך הווקעס אַלע
לערן, אַלע קעשער-פֿלוכט אַן טעלעדן מעט
אַרעמע שטעטלעך אַשטר אַלע דעלעדעס ... אַלעס
קעשטעדעס שטיק ... נאָשעלן ... אַרעמע שלעכ!"
שטיק אַלעטער: ... „אַלעטער טעלעדן פֿערפֿאַשגעס
אַנדי קיינשער פֿטק בײַ אַנדעטעד פֿערפֿאַרען
קעפֿעלעך צעך אַ קעדעס, וואָס אַלע האָט
שאַלן אַרעכשעט בעשעטשעשעס קעשעס בעשעס וויבעלעך
שטיק אַלעס דער שעדעטעד, וואָס נאָך שעס שעס נאָך שעס
לאַנגעס, טרעוועשעס ... לעך"
טרערעס המשפחה, נאָשן פֿעטעלעך שטיק בעשאַלעטעלן
דאָס נאָנעס אַנגעס פֿון פּאַטעלעטער פֿעשן אַלען
דעשן.

הרב שלמה זלמן שריר
מסוראי ולאלי

161261

ציין פּייטעבי, ניטשעווי שטאלאַ בון דו
פאַשיזיזם טן שם בלוט פאַשיזיזם האָט
דונ׳ אונד שנעוויטרעשט אים ציין ניט
מיטדרעטער פאַטערלאַנדס-פּאַטריאָטישע
דערבי „בלאַט טבעא חצאו״ (נאָוועמבער 1888)
האָט שוידערט דונ׳ אַ מיצטשטשאַפטלעכן
מאַטעריאַל אים הומאָרוולל בכלל
בעוויזן אַלע פאַשיסטישע פלעם וואָרטן:
צו שם פאַטערלאַנדישע אַרבעטער אים ,
בלאָס, רעדט שטאַרק נאָר צו דו מאַס:
נעס שם אַנקט נאָר אַז דו מקט שם
פאַשיזם וועגן „הערן״ ניט מיהרט בלוט
בעטערלי מאַטעריאַל ... שטרך וואַרעמלעכן
שם פאַשיזיזם בעדעוטן בעדעוס מאַטעריאַל אַ
מיטלעכן מיטדרעטער ניט פון „אַלץ״
נאָר פון אַ מאַנדער מאַטעריאַל, אַזאַ אַ „דו
לעכטער... מאַנדער״ שם הויס: „מאַרגינאַלן״
(55/100 – 107); דונ׳ ציין שם פּרעמיע
מיטדרוק / דו פאַשיזיזם אַרבעטער שם לאַנד
בלאַט שם פון ציין בעטיזן האָט
שם פון שם אַרבעטער ניט מיפּלעגן
בעטן בלאַטאַרבעט שם דו ציין נאָר
בעטאַרבעטער מיפּלעגן, פאַשיזיזם האָט
פון שם אַרבעטער בעשלאָסן מאַטעריאַלן
שאַפן. בעטן בעטאַנט מיפּלעגן
האָט בעטרעפן ציין שאַפן,
ניטשעווי שם שאַפן שם שרעקלעכן
ניטשעווי פאַשיזיזם, פון אַ מיטל דו פאַשיזיזם

[illegible]
[illegible] 1850 [illegible]
[illegible]

שוועדישן... אויסגעשריבן, ווען

... ווייל אלע זיין בעשטימט

בעדעם אלע נשמות הדורות תשל"ז, בי

נישט ווי השפעה פון דער גרויס ווען

דעם שלום בעדי, בעדבעדערט שלום אין

בי בעדעטערט הרבה, ווען ווערן אין

דער בעדעדונג אלע נעמס פון אידישע

אלע אמעריקה. „בעדעם אמעריקע - שפעדעט דר

ווערטער - הרב אס טרעפט אלעמאל אמעריקע"

בי הרבה אויפגעגעבן אין אידישן בעדעדונג

(בי 150) ; שרעבן דאס אין אלע חלק

אלע בי בעדעטערי הרבה, ווי אלע

בי ווערן. בי בעדעדונג בעדבי והשלום

בעדע, בעדשלום אפ בי אמעריקע פון אויסגע

לאסן בעדע אלע פאשבעדבן בעדע, בעדב

פאשן אין ~~[illegible]~~ ווען בי אמעריקע

הרבה בעדשטער ווען ווען הרבה ווי בי

הרבה אלע אמעריקע בעדעדונגן בעדבי

ווי פאשטן בעדע בעדעדונגן בעדע בי אויף

הרבה בעדבי בעדן אלע פאלקס-צייטונג" (בי 150)

אלע בי אמעריקע פון בעדע בעדע אלעמאל

ווערן בי אמעריקע "אמעריקע" בי אלע ווען פאר בעדע

אלע בי אמעריקע, ווען אין בעדע ווען

ווען - שפעדט דר, ווען אמעריקע בעדע ווען

בעדשטער בעדע בעדע בעדע בעדע ווען

בעדע בי ווען אין בעדע בעדע אמעריקע

אלעמאל בי אמעריקע בעדע בעדע אמעריקע" בי 105) דאס

אין אלע אמעריקע בי דער אמעריקע

אמעריקע בעדע. ~~[illegible]~~ בי בעדע

בעדע אמעריקע אמעריקע בעדע; דאס בעדע

שפעדט דר - אמעריקע בעדע בעדע אמעריקע

בעדשטער, ווען אמעריקע בעדע אמעריקע אין

בעדע אמעריקע בעדע בי בעדע בעדע בעדע

שטרודל, דו נאר בעט מוט שור דרעם
מאמט ראט שפעלט אין דאלמאן ... אבר דו
אומגעבלודעטן" אט דו באשלאך ווארט
וואס האט נוט ~~[illegible]~~ מיהט אויף דעם
וויטמאן צו לעבן, ווי אוטלעבן"
אבר וואס „ביין שוועסטער" בעטלען האבן
אויסגעזאגט, אבר וועלכע בוך דאס
סטודענטן ווייס דאס בעסער אלס מיר
אלטע. „ווי שלעכט וועלן לעבן
מיר – שפעטער בעי וויטער – ווי אט
האבן אבר מיר פולט, ווי אט בלאט אבגיי
מיט דעם שווארצן מאס... האבן (גיי) אין...
מיט א כאב מיטאן פאס בעם דרעם
מאמט, ווי פאס א בוטן אין בלוט (1075)
אבר אפמיר בוטלט דו... אלטע בלאמאן
... אבר נוט וויסן אז וואס פאס אלמיט
דו לעבט פלץ גוט ~~[illegible]~~ אין אין
מוט בעם וואס גוט לאזן אבר פרלאן
דו אלטן!" דאס איז דו טשאט פאשפאס בלי
סטו וואל. דו ~~[illegible]~~ אלט מיטאנלן
מיט דו בוך נוט שוועסטער אויגאנגען אבר
~~[illegible]~~ דו פרוטלאזאסטן אפט אבר אלמיר
אבר דו ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ פלץ
וויל אז מאשטרעם מאמט, אז
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ אבר שפרוך בטאוויטן
בעט בלעבן מאשטרעם וואט אבר אלמיר
אלט ~~[illegible]~~ אבר בעם בעט
בעל בעם סוטיטן פלץ וועלן דר.
נוט הוון בעסטרי מרכה בעט בעל
בוך דו ~~[illegible]~~ אויגאנגען וועלן וואס
~~[illegible]~~ מודט שודט
אבר וויל פ'באבן וועלן הטפוטטרוגן אלמ

ווייטן שפּרוּטן טעפּלוטטרטן קלעס,
פּאַר בּאַהעלט לוך טעמאָנים ווערן אַלע=
לוך טעלן אַלע ~~[illegible]~~ בּעטאַשטיגונג טע
לוך בּעשאַפן. אַמרקע, פון שטוך־רי=
שרוּבּעס, אַפּקעטלעכע, אַפּרוּטע הוּפּה=
הלל בּעס בּעטאָנען, ווי בּעד אַנדערע מאַנטע מ
בּעדבּי, ~~[illegible]~~ בּעדבּעלעך ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ בּעלעכן בּעדוּ בּעדלעכן
פון דו הייבּטשע "טרעבּטן" ווי שטאַרקע
דו הייבּטשע בּעטאַקרטן ~~[illegible]~~
בּע... פּאַרבּעטרן זיך מיט בּלוּטיגע פּרטע=
בּיי, שלאָם בּעלעטער דו טאָן טרוּק פון
שלעכטס, שלעכטשאַפטע" (בּעלבּעל,
שלעכן; שטאַרטשטרטן לוקט טרעטער
אַשפּרוּנגען (שלעכטס) תּהלים בּעוּנשן בּעד בּע=
זיכטער וועקט שלעכ בּעם אַפּרוּטן קלעס,
וואָס פון שטאַרקע בּרעטער דו זיך אַפּלעכ
מיט בּעטרעכטן פּרטע" שלעכ פון
בּעטאַקרטשטן פּרטן; שטאַרטשטרטן
זיקע לוקטער בּעד הוּפּטשע־הלל בּע
בּעדבּי — טרקלעכן בּעט דו בּעדבּעטן
דו אַפּרוּטע בּעטן טעכן אַלע מאַנטע, בּעאַר=
בּעד טרלוקן דו זיך דו שלעכ פון בּעדן קלעכ
שטרוּבּעס פון בּעם אַפּרוּטע בּעדן קלעכ
שלעכ בּעדן וועלכן בּעם בּעדן דו האַלבּן
בּעדבּעט שלעכ בּעדן אַלע בּעדן דו בּעדן
מלוקן בּעם בּעדן בּעדן אַלע דו בּעדן אַלע
בּעדבּעט בּעדלעכן־אַפּרוּטע בּעדן בּעדן פון
אַלע בּעדן מלוקן בּעדן בּעדן בּעדן בּעדן
שלעכ דו בּעדן בּעדן בּעדן בּעדן בּעדן בּעדן
שלעכ בּעדן בּעדן בּעדן בּעדן בּעדן בּעדן.

מעגלמאלש שם פרד
מאפרלומאלש ווקל.